

זוהר לעם

קורח
וארז

קבלה לעם
www.kab.co.il

תוכן העניינים

<p>17 . ד' יסודות אש רוח מים עפר [ד' יסודין ארמ"ע] .</p> <p>23 והוצאתי והצלתי וגאלתי ולקחתי</p> <p>23 כלל ופרט</p> <p>25 ולא שמעו אל משה מקוצר רוח</p> <p>26 קול ודיבור</p> <p>27 גורו לכם מפני חרב</p> <p>28 אלה ראשי אבותם</p> <p>28 וידעת היום וְהִשְׁבוֹתָ אֶל לִבְכָךְ</p> <p>30 קח את מטך, יהי לתנין</p> <p>30 חצות לילה ויום</p> <p>31 תנין רובץ בין יאורים [תנינא רביץ בין יאורין]</p> <p>33 להט החרב המתהפכת</p> <p>35 קח את מטך</p> <p>36 ויהיו דם</p> <p>38 וְהִשְׁבוֹתָ אֶל לִבְכָךְ</p> <p>38 ושרץ היאור צפרדעים</p> <p>42 מאמר ויבנהו שבע שנים</p> <p>43 דרכים - נתיבות - נועם - ושלום</p> <p>44 הנה יד ה' הִזְיָה</p> <p>44 ואעשך לגוי גדול</p> <p>45 וְתָהִי שְׂרֵי עֶקְרָה</p>	<p style="text-align: right;">קורח</p> <p>3 ויקח קורח</p> <p>3 קְרָאִי מוֹעֵד</p> <p>4 קדוש טהור</p> <p>4 אל אלקי הרוחות</p> <p>5 קח את המחטה</p> <p>6 אל תכריתו שבט משפחות הַקְּהָתִי</p> <p>6 כל אשר תמצא ירך בכוחך לעשות, עשה</p> <p>7 וְעָבַד הַלֹּוִי</p> <p>8 ערכי בית</p> <p>9 מחרים נכסיו לכהן</p> <p>9 שניים ממאה [תרי ממאה]</p> <p>10 להפריש מעשר</p> <p>11 להפריש תודה</p> <p>11 על פי ה' יִתְּנוּ</p> <p style="text-align: right;">וארא</p> <p style="text-align: center;">וארא - באל שדי ושמי הויה</p> <p>13 לא נודעתי להם</p> <p style="text-align: center;">צבעים שנראים וצבעים שאינם נראים</p> <p>15 [גוויין דמתחזיין ודלא מתחזיין]</p>
---	--

קורח

ויקה קורח

ממעלה וממטה.

ד קורח לקח עצה רעה לעצמו. כל הרודף אחר שאינו שלו, בורח מפניו, ולא עוד, אלא מה שיש לו נאבד ממנו. קורח רדף אחר שאינו שלו, שלו איבד, והאחר לא הרויח.

ה קורח הלך במחלוקת, שהיא הרחקה ודיחוי למעלה ומטה. ומי שרוצה לדחות תיקון העולם, נאבד מכל העולמות. מחלוקת היא הרחקה ודיחוי של השלום. ומי שחולק על שלום, חולק על שמו הקדוש, משום ששמו הקדוש נקרא שלום.

ו אין העולם עומד אלא על שלום. כשברא הקב"ה את העולם, לא היה יכול להתקיים, עד שבא והשרה עליהם שלום, שבת, שהוא שלום של העליונים והתחתונים. ואז נתקיים העולם. וע"כ מי שחולק על השלום, יאבד מן העולם.

ז צלופחד חלק על השבת, שהיה מקושש עצים. העצים הם אילנות אחרות של הע' שרים. ואלו הם דברי חול, וחול אינו שורה בקודש. ונמצא שחלק על שלום העולם, השבת, שעירב חול בשבת.

ח שלום רב לאוהבי תורתך. התורה היא שלום, שכתוב, וכל נתיבותיה שלום. וקורח בא לפגום השלום של מעלה, התורה, קו האמצעי, שנקרא תורה, העושה שלום בין ימין לשמאל. ושל מטה, של משה. ומשום זה הוא נענש מעליונים ותחתונים. מאש ומפי הארץ.

א הנחמדים מזהב ומפז רב ומתוקים מדבש ונופת צופים. כמה עליונים הם דברי תורה, כמה יקרים הם, נחמדים הם למעלה, נחמדים הם לכל. משום שהם שם הקדוש. וכל מי שמשתדל בתורה, משתדל בשם הקדוש. וניצל מכל רע, ניצל בעולם הזה וניצל בעולם הבא. כל מי שעוסק בתורה, אחוז בעץ החיים. וכיוון שאחוז בעץ החיים, אחוז בכל. שכתוב, עץ חיים הוא למחזיקים בה.

ב כל מי שעוסק בתורה, יש לו חירות מכל, חירות ממוות, משום שחירות, בינה, שורה עליו ואחוז בו. אילו היו ישראל מתעטרים בתורה, היו ניצולים מכל, ולא היו נמצאים בגלות. וכמ"ש, תרות על הלוחות, אל תקרי תרות עם ח' קמוצה, אלא תרות עם ח' צרויה. כי חירות זו נמצאת בתורה. התורה היא כוח הימין. כמ"ש, מימינו אש דת למו. והשמאל נכלל בימין. מי שעושה הימין שמאל והשמאל ימין, הוא כאילו מחריב העולם.

ג אהרון ימין, חסד. הלויים שמאל, גבורה. קורח רצה לעשות חילוף הימין לשמאל. רצה הכהונה, ימין, בשביל הלויים, השמאל. משום זה נענש. ולא עוד אלא שנמצא בו לשון הרע, שדיבר על משה, ונענש בכל. השמאל נכלל תמיד בימין, שזהו תיקונו של השמאל. קורח רצה להחליף התיקון שלמעלה ולמטה, שהיה רוצה בשליטת הלויים, השמאל, שלא היו נכללים בכהנים, הימין. משום זה נאבד

קראי מועד

שלמטה היא כעין המלכות של מעלה. כל אלו ספירות העליונות, שהשם הקדוש נאחו

ט קראי כתוב, חסר י'. המלכות שבארץ כעין המלכות שברקיע, כלומר, המלכות

שצבאותיה עומדים למעלה באצילות, מזומנים מן המלכות, כך עומדים ממוני העם, ראשי ישראל, כדוגמה שלה למטה, בעוה"ז. וע"כ הם נקראים קראי מועד. ומשום שהם למטה, נקראים, קראי מועד, חסר י'. אבל הם אז בשלמות יתרה.

יא) אנשי שם, אנשי המלכות, הנקראת שם, ולא אנשי הויה, ז"א. ע"כ נקראו אנשי שם, שמצד הגבורה באו, מהמלכות, הנקראת גבורה תתאה. וזהו נאמר לשבחם ביותר. אבל הם לקחו אותה לעצמם, שהפרידו המלכות מז"א, ונאחזו במחלוקת עם משה, ז"א.

בהן, כולם מזומנים ממקום שנקרא קודש, או"א עילאין. וכמ"ש, מקראי קודש. וזה בשעה שמועד שרוי בעולם, בחגים ומועדים. וכמו שאלו ספירות העליונות קרואות מקדש העליון, לקדשם, כן קודש התחתון, מזמין צבאיו לעטר ולהעלותם, שהם ג' עולמות ב"ע, שהם צבאיה, שהמלכות מעטרם ומעלה אותם לאצילות.

י) קודש העליון, או"א עילאין. קודש התחתון, חכמת שלמה, המלכות, שהיא ג"כ הזמינה את כל צבאיה, לקדשם בקדושתה. אלו הצבאות כולם מזומנים להתעטר בקודש התחתון, בזמן שמועד שורה בעולם. וכעין

קדוש טהור

את עצמכם להישאר בצד הדין, הבוקר, חסד, לא יסבול אתכם, כי אין אז זמנו של הדין. ואם תראו את עצמכם להישאר בחסד, הרי הוא זמנו. ותישארו אצלו ויקבל אתכם.

יג) בְּמָה יִבְחֶן הַדָּבָר? בהקרבת קטורת. כי השושבין צריך שיקטיר על ידו הקטורת בכל המדרגות. ויתקשר בהן. כי ריח הקטורת עולה ומקשר כל המדרגות לאחד. שושבין זה הכהן, חסד. ומשום זה, והיה האיש אשר יבחר ה' הוא הקדוש. ולא הטהור. כי שתי מדרגות הן, קדוש וטהור. הכהן קדוש. הלוי טהור. וע"כ כתוב, הקדוש.

יב) בוקר וְיִוָּדַע ה' את אשר לו ואת הקדוש והקריב אליו. למה בוקר? ולמה קדוש ולא טהור? כלומר, ואת הקדוש והקריב אליו, היה לו לומר, ואת הטהור. אלא הם, עדת קורה, מצד טהור הם באים, כי הלויים הם טהור ולא קדוש. והכהן קדוש. אמר משה, בוקר, שאז הספירה של הכהן, חסד, נתעוררה בעולם. אם אתם כהנים, הנה בוקר, יעבדו עבודה של בוקר, חסד, ואז, וְיִוָּדַע ה' את אשר לו ואת הקדוש. את אשר לו, זהו הלוי. ואת הקדוש, זהו הכהן. אז והקריב אליו את הקדוש. ואין מי שיבחין הדבר אלא בוקר. וכך אמר להם, אם תראו

אל אלקי הרוחות

יד) משה ואהרן מסרו עצמם למיתה, שכתוב, ויפלו על פניהם, ויאמרו אל אלקי הרוחות. רוחת כתוב חסר ו', משום אילן המוות, מלכות. ובכל מקום, נפילת אפיים הוא לצד הוה. וע"כ כתוב, אל אלקי אל, כמ"ש, ואל זועם בכל יום, המלכות. אלקי הרוחות, מקום צרור הנשמות של העולם, וכל הנשמות עולות שמה, ומשם באות, הוא המלכות.

טו) שמעו חכמים מליי ויודעים האזינו לי. מקרא זה אמרו אליהוא. בוא וראה, מה כתוב, ובשלושת רעיו חרה אפו על אשר לא מצאו מענה. כי הם היו אומרים דברים, ואיוב לא היה מתנחם מהם. מכאן למדנו, מי שבא לנחם את האבל צריך לייסד דברים בתחילה, שיהיו ראויים לנחמו. כי החברים של איוב אמרו דברי אמת, אבל לא לנחם אותו. משום שצריכים דברים שהאבל יודה

להיות נידון כמעשיו, ונאבד מן העולם. כתוב אחריו, מי פקד עליו ארצה ומי שם תבל כולה? מי פקד עליו ארצה, שפקד עליו את אחיו הגואל אותו. ומי שם תבל כולה, שאחיו בונה בית, שמייבם את אשתו, ובונה בניין עולם ותיקון ויישובו העולם. כתוב אחריו, אם ישם אליו ליבו. כי אדם הזה שפקד עליו לגאלו ולבנות בניין, צריך לכוון לב ורצון אל המת, להקים לו שם. מכאן, אדם הבא על יפמה, בשביל יופי ותשוקה שלו, הרי בניין עולם לא נבנה, כי רצונו וליבו לא נתכוון אל המת.

יט ומשום זה כתוב, אם ישם אליו ליבו, ברצון הלב שיכוון אל המת, אז רוחו ונשמתו אליו יאסוף, שנמשך אליו להיבנות בעוה"ו. כתוב אחריו, יגווע כל בשר יחד ואדם על עפר ישוב. יגווע כל בשר יחד, גוף ורקב בעפר וכל בשר, ואחר זה אדם על עפר ישוב, תהיה התחדשות הבניין מקודם, וישוב על העפר של בניין גוף אחר, כמו שהיה בתחילה. וע"ז, הרוח והנשמה ביד הקב"ה ומרחם על בני אדם, שלא יהיו נאבדים מעוה"ז ומעולם האחר. משום זה כתוב, אל אלקי הרוחות לכל בשר.

עליהם, ואז יקבל עליו את הדין, ויודה עליו למלך הקדוש. מה כתוב, ואלהוא חיכה את איוב בדברים, כי הודה אח"כ אל הקב"ה וקיבל על עצמו דין השמים.

טז לכן אנשי לבב שמעו לי חלילה לאל מרשע ושדי מעוול. לכן אנשי לבב, השלמים מכל ויכולים להבחין הדברים. חלילה לאל מרשע, וכמ"ש, ואל זועם בכל יום, הוא מלכות, הנקרא אל. ושדי מעוול, זה סמוך כנגד זה, כי שדי יסוד, סמוך לאל, מלכות. אל שדי, שאל הוא מלכות ושדי הוא יסוד. כי פועל אדם ישלם לו. אם אדם הולך בעולם הזה, ועושה מעשים וחוטא לפני אדונו, מעשה ההוא תלוי עליו לשלם לו דין. כמ"ש, כי פועל אדם ישלם לו, המעשה שעשה, ישלם לו.

יז ואם ישם אליו ליבו. כיוון שרצונו לשוב לפני אדונו. אז, אל אלקי הרוחות, רוחו ונשמתו אליו יאסוף, לצורך בצרור החיים, ואינו עוזב נפשו בחוץ, להיות נידון בדין אחר.

יח זה דינים הנסתרים של הקב"ה. כי פועל אדם ישלם לו, להיות נידון בדינו, באלו המעשים שאדם עשה בעוה"ז, ומעלהו

קח את המחטה

נשקט. בדומה למלך שכעס על עבדיו, והיה תובע על השוטר לעשות דין. בתוך כך בא אוהבו של המלך, וקם לפניו. כיוון שראהו המלך האירו פניו. התחיל אוהב ההוא של המלך לדבר עימו, והמלך שמח. אח"כ כשבא השוטר, רואה פניו של המלך, שמחים, מסתלק והולך לו, ואינו עושה דין. ואז אותו האוהב מבקש את המלך על עבדיו. והמלך מכפר להם. ומשום זה, ואיש חכם יכפרנה.

כב אף כאן, כאשר ראה משה שהכעס תולה, מיד, ויאמר משה אל אהרון, משום שהוא השושבין, הידיד, של המלכה, והקטורת

כ ויאמר משה אל אהרון קח את המחטה. חמת מלך מלאכי מוות ואיש חכם יכפרנה. כמה יש לבני אדם להישמר מעוונותיהם ולשמור מעשיהם. כי בכמה פעמים נידון העולם, ובכל יום עולים המעשים במאזניים, ומשגיחים עליהם מלמעלה, ונכתבים לפניו. וכשמעשים של האדם אינם כשרים לפני המלך, עולה כעס, והדין נתעורר. כמ"ש, חמת מלך מלאכי מוות. וע"כ בכל יום צריך האדם להיזהר מעוונותיו.

כא בשעה שבעלי הדין עומדים על העולם, והכעס תולה, אם נמצא בדור צדיק המצוין למעלה, הקב"ה מביט עליו, והכעס

אינו עולה אלא בידיו, שהוא מרבה שלום בעולם, וקושר קשר האמונה, המלכות. קטורת היא שמחה של מעלה ומטה, קשר האמונה, הסתלקות הכעס. כמ"ש, שמן וקטורת ישמח לב. ואז, ואיש חכם יכפרנה. ינקה ויטהר את הכעס, והרחמים מתעוררים.

אל תכריתו שבט משפחות הקהתי

כו זאת עבודת בני קהת באוהל מועד קודש הקודשים. בשעה שבני קהת לוקחים את קודש הקודשים, אז בא הכהן ומכסה הכל, מטרם שיקרבו לקחת אותו. ולא היו רואים לעולם מה שהם נושאים, אלא הכל היה במכוסה מהם, כמ"ש, ובאו אהרון ובניו, בנסוע המחנה והורידו את פרוכת המסך. ורוב הכיסוי של כלי מקדש היה בתכלת. ואחר שנתכסה הכל, קרבים בני קהת הנושאים. ואינם קרבים אלא לאלו הבדים שיוצאים לחוץ. כמ"ש, וכילה אהרון ובניו לכסות את הקודש, בנסוע המתנה. ואחרי כן, יבואו בני קהת לשאת.

כז משום זה קטורת, שהיא פנימי, וכל מה שהוא בסוד, נמסר לכהן. וע"כ, ויקח אהרון, כאשר דיבר משה, וידוץ אל תוך הקהל, ויתן את הקטורת. מפני שהיא פנימית, סוד הכהן, שהוא ג"כ פנימי, אז ויכפר על העם, ויעמוד בין המתים ובין החיים. בין עץ החיים ובין אילן המוות. אז קרב הימין זה בזה, שעץ החיים, שהוא ימין, קרב אל הכהן, שהוא ימין, ונתעצר המגפה. אשרי חלקו של הכהן, שהכהן יש לו כוח למעלה, ויש לו כוח למטה. והוא גורם שלום למעלה ומטה. ובכל זמן השמאל עובד אל הימין, כמ"ש, וילוו עליך וישרתוך. והימין כלול בשמאל, נמצאים במקדש.

כח אל תכריתו את שבט משפחות הקהתי מתוך הלויים. כי הם הגזע והשורש של הלויים. וזאת עשו להם וקיו ולא ימותו. שהכהן צריך לתקן להם, שאע"פ שהם קרבים אל הקודש, לא יבואו אלא בתיוקן של הכהן, שהוא יודע הסימן שיגיע אליו עד שם, ולא יותר. וכשמכסים לכלי הקודש, אז שורה כיסוי אחר מלמעלה, ואסור ללויים לקרב לראות, כי דבר בלחש, בסוד, אינו נוהג בהם אלא בכהנים, שהדברים שלהם והמעשים שלהם, הם בסוד ובלחש. ולויים הם בהרמת קול בשירה.

כט משום זה הכהנים הם בלחש ובסוד. וע"כ אסור להם יין, כי יין הוא להרמת קול, לשירה, ולגלות סודות. ומשום זה נמסרו הלויים להרמת קול, משום שמתאחזים בדין, ודין הוא בגלוי, לפרסם הדבר לפני הכל. אבל הכהן, כל דבריו בסוד ובלחש, ולא בגלוי, משום שהוא ימין, חסד. כשהדינים שורים בעולם מצד השמאל, הימין יהיה מקרב, בקטורת, בלחש, בסוד דק ופנימי מכל, שהוא בינה.

כ כשמזבח החיצון, מלכות, מתחיל לעורר התעוררות הדין, כשלא נמצאים צדיקים להגן, מזבח הפנימי, בינה, מתעורר אליו, ועומד כנגדו, והדינים נשקטים. וע"כ עומד זה כנגד זה, ואז הדין מסתלק.

כל אשר תמצא ירך בכוחך לעשות, עשה

כא מידת ז"א, שנקרא יום, במלכות, שנקראת לילה. וכן להיפך, מידת לילה ביום. וזהו, ראה חיים עם אישה אשר אהבת. משום, כי הוא חלקך בחיים, כי החיים, הארת החכמה, אינם שורים אלא על מלכות, שאין הארת

כב ראה חיים עם אישה אשר אהבת כל ימי חיי הבלק. צריך האדם לכלול חיים מעץ החיים, ז"א, במקום זה, במלכות, הנקראת אישה. זה בלא זה, ז"א בלא מלכות, אינו הולך. וצריך האדם לכלול מידת יום בלילה.

לב כי אין מעשה וחשבון ודעת וחכמה בשאול. כי בגיהנום יש מדורים על מדורים. מדור התחתון הוא שאול, מדור היותר תחתון ממנו, הוא אבדון. וזה סמוך לזה. מי שיורד לשאול, ידונו אותו, ומשם מצפצף ועולה. כמ"ש, מוריד שאול ויעל. ומי שיורד לאבדון, אינו עולה משם לעולם.

לג מי שיש בו מעשה טוב או שהוא מבעלי החשבון, בכל לילה מטרם שישכב ועוד אינו ישן, צריך לעשות חשבון ממעשיו, שעשה כל אותו היום, וישוב מהם ויבקש עליהם רחמים. וצריך לעשות חשבון באותה שעה, משום שבשעה ההיא אילן המוות שורה בעולם, וכל בני העולם טועמים טעם המוות. ע"כ צריך האדם באותה שעה לעשות חשבון ממעשיו, ויתודה עליהם, משום שהיא שעת המוות, ואלו נקראים בעלי חשבון.

לד וכן מי שמשתדל בדעת ובחכמה לדעת את ריבונו, לאחר פטירתו, כשיעברו אותו לראות ולהסתכל באלו הרשעים, הנידונים בגיהנום ובמדרגת שאול, וכולם צווחים מאלו המדרגות, הוא לא ישאר שם, ולא ימצא ביניהם. וכמ"ש, אין מעשה וחשבון ודעת בשאול. אין מעשה, מי שיש בו מעשה טוב. וחשבון, מי שמבעלי החשבון. ודעת, מי שמשתדל בדעת. שכל אלו אינם בשאול. ולא ימצא אלא למעלה למעלה, במקום שכמה אורות ונרות וכמה חמודות שורים בו, והקב"ה בא להשתעשע עם שאר הצדיקים בגן עדן. אשרי חלקם של הצדיקים בעוה"ז ובעוה"ב. עליהם כתוב, אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך.

החכמה מתגלה במקום אחר זולתה. ובעמלק אשר אתה עמל תחת השמש, כמ"ש, בכל דרכיך דעהו והוא יישר אורחותיך. כי דעהו אותיות דע ו"ה, שהם ז"א ומלכות.

כט כל דבריו של שלמה המלך, כולם שתומים לפנים בחכמה. ואלו הכתובים נראים שהותרה הרצועה, כי כתוב אח"כ, כל אשר תמצא ירך לעשות בכוחך עשה, כי אין מעשה וחשבון. והאם שלמה, שחכמה עליונה הייתה בו יותר מכל בני העולם, אמר כך?

ל אלא כל דבריו של שלמה המלך על סוד החכמה נאמרו. כל אשר תמצא ירך לעשות בכוחך עשה, זהו שאדם צריך לכלול השמאל בימין. וכל מה שהוא עושה, צריך שלא יהיו אלא כלולים בימין. כל אשר תמצא ירך, זה שמאל שנקרא יד. לעשות בכוחך, זה ימין, כמ"ש, ימינך ה' נאָפְרִי בכוח. וכיוון שאדם נזהר, שכל מעשיו יהיו לצד ימין, ויכלול שמאל בימין, אז הקב"ה שורה בתוכו בעולם הזה, ויאסוף אותו אצלו לעולם הבא, ההוא.

לא ואל יאמר אדם, בשעה שאבוא אל עולם ההוא, אז אבקש מן המלך רחמים, ואשוב לפניו. אלא ע"ז כתוב, כי אין מעשה וחשבון ודעת וחכמה, אחר שיסתלק האדם מן העוה"ז. אלא אם אדם רוצה שהמלך הקדוש יאיר לו לעולם ההוא, ויתן לו חלק לעולם הבא, יעסוק בעוה"ז לכלול מעשיו בימין, וכל מעשיו יהיו לשם הקב"ה, כי אח"כ כשיסתלק מעוה"ז, לידון בדין קשה, בדין של הגיהנום, אין שם עצה וחכמה ותבונה להינצל מן הדין.

וְעֵבֶד הַלֹּוִי

לו כשבא לברוא האדם, אמרה התורה, וכי בחינם נקראת אך אפיים רוב חסד? ואם לא יהיה אדם שיחטא, למי תאריך אפך? באותה שעה שיצא האדם לעולם, היה זיו הפנים שלו ממעלה וממטה, והיו יראים

לה כשרצה הקב"ה לברוא את העולם, עלה ברצון לפניו, וברא אותו בתורה. ובה נשתכלל. כמ"ש, בהכינו שמים שם אני. וכתוב, ואהיה אצלו אָמוֹן. אל תקרי אָמוֹן אלא אומן, שהייתה אצלו האומן של העולם.

שיתייחדו כל המדרגות להיות אחד. הוא, יורה התפשטות השמאל לקבל את כנסת ישראל, המלכות. כמ"ש, שמאלו תחת לראשי. כדי לחבר אח"כ הזיווג יחד, וימינו תחבקיני. מי עורר את האהבה של שמאלו תחת לראשי, שהיא אהבת דודים? הוא, הלוי.

וכתוב, הוא עשנו ולא אנחנו עמו, שסובב על הקב"ה. הוא, יורה למטה, לתיקון הפגם שבועולם. הוא, יורה למעלה, לתיקון השמאל למעלה. הוא בגלוי, לגלות האמונה והעבודה בעולם. הוא סתום, שירה על עתיקא. הוא אלקים, שירה על הייחוד הויה הוא האלקים.

מא עתיד הקב"ה להאיר את הלבנה כאור השמש, ואור השמש יהיה על אחת שבע פעמים, כמ"ש והיה אור הלבנה כאור החמה. וכתוב, לא יבוא עוד שמשך וירחך לא יאסף. וכתוב, לא יהיה לך עוד השמש.

מב כל פטר רחם לכל בשר אשר יקריבו לה' באדם ובבהמה יהיה לך, ואת בכור הבהמה תפדה. מצווה זו היא לפדות פטר חמור. לפדות עצמו לעולם הבא. ואם קודם שילך לעולם ההוא לא יפדה נפשו ורוחו ונשמתו בתורה, עתיד לחזור להתגלגל בעולם הזה כבתחילה, כמ"ש ישוב לימי עלומיו, ולקבל נפש רוח ונשמה.

מג כתוב, הן כל אלה יפעל אל פעמיים שלוש עם גבר. ישראל, משום שפדיון שלהם היה בלי תורה, שהיא כסף, כיסופא, ההחמדה של עולם הבא, חזרו ג' פעמים אחרים בגלות, ובגאולה אחרונה, שהגאולה שלהם תהיה בתורה, לא יחזרו עוד לעולם לגלות, באו רבנן וברכו אותו. ואמרו, רעיא מהימנא, הקב"ה יפדה אותך, וכל ישראל יהיו פדויים על ידך, ותתחדש עימם והם עימך.

מפניו כל הבריות. לא נתקיים העולם ולא נשלם, עד אותה שעה שיצא האדם בשלמות הכל ונתקדש היום, ונתתקן כיסא קדוש למלך, שהוא המלכות. אז נשלמו העליונים והתחתונים, ונמצא שמחה בכל העולמות.

לו באותה שעה שרוצה להתקדש היום, היו יוצאים רוחות ושדים לברוא להם גוף. ונתקדש היום ולא נבראו. ונשאר העולם כמו נפגם ממלאכתו ונחסר, מחמת מציאות הרוחות ושדים. כיוון שנתקדשו ישראל ונשלמו במדרגתן, ונמצאו הלויים בצד שמאל, אז נשלם פגם ההוא של העולם, שנעשה בצד שמאל, מחמת מציאות הרוחות והשדים, כי ע"י הלויים נכלל השמאל בימין, וע"י זה נתתקן השמאל.

לח וע"כ צריכים הלויים להיטהר, ואז נכלל הכל בימין, והעולם אינו נפגם. ומשום זה כתוב, ועבד הלוי הוא. הוא השלים את צד השמאל. הוא השלים פגם העולם. ואפילו אותו צד צפון, שהיה חסר בעולם, כשברא הקב"ה את העולם, השלימו ג"כ הלויים. כי הלויים בארון השלימו הכל, באותו משא שהיו נושאים במשכן, בעת נסיעת המשכן, נשלם על ידיהם כל פגם ההוא.

לט ועבד הלוי הוא. הוא, יורה למעלה בשמאל, שמתקן השמאל למעלה. הוא, יורה שנכלל בימין. הוא, זה עתיקא, כתר. שעבודתו ותיקונו מגיע עד הכתר. הוא, יורה על נסתר. אם לא היה נמצא דין בעולם, התיקון של הלויים, לא היו בני אדם יודעים אמונה העליונה, ולא היו בני אדם עוסקים בתורה, ולא נתקיימו מצוות התורה, ועבודה שלמה הנמצאת בעולם למלך הקדוש, מי עושה אותה, הוי אומר, הלויים.

מ ועבד הלוי הוא. הוא, כמ"ש, כי הויה הוא האלקים, שעל ידו נעשה ייחוד הזה. הוא, משלים השלמות, שיהיה הכל אחד,

ערכי בית

מד המצווה שלאחר זה, הוא לדון בערכי בית ובחכמה. ביתו של אדם זו אשתו. אם

מאחזות הס"א. אבל מי שיורש נשמה או רוח או נפש מן השכינה, אינה צריכה פדיון, כי השכינה, נאמר עליה, אני ה' הוא שמי וכבודי לא אחר לא אתן, כי הפדיון שלה תלוי בהקב"ה, שישראל ממשיכים אותו אליה בקשר התפילין, באות שבת, באות ימים טובים, באות ברית ותורה, בכמה מצוות. כי הפדיון שלה תלוי בהקב"ה. כמ"ש, וְאָעַשׂ לְמַעַן שְׂמִי, ובשבילה, ואף גם זאת. כך כמה מצוות עושים בני אדם על מנת לקבל פרס. וכמה עוונות. ולכל מצווה יש לה ערך בעולם ההוא. אבל העונש למי שעובר עליהן, אין לו ערך ושיעור.

היא אישה של טוב ורע, ורוצה להמיר אישה רעה בטובה, יפדה אותה מאותו הרע, ויתן בעדה הערך שלה. אבל אישה של עץ החיים, המלכות, נאמר בה, לא יערכנה זהב וזכוכית ותמורתה כלי פז. ואין לה ערך. כמ"ש, אשת חיל מי עטרת בעלה. ונאמר, אשת חיל מי ימצא. וזו היא השכינה, מי שגומל חסד עימה, אין ערך לשכר שלו. ומי שחוטא לה, אין ערך לעונש שלו.

מה כמה שפחות יש לה, המשמשות אותה, וכל אחת ואחת מהן יש לה ערך, וכל אחת ואחת צריכה פדיון, לפדות אותה

מחרים נכסיו לכהן

דשמאל נכנע. וכמ"ש, ברוגז רחם תזכור. **מז** מי שכועס, שיש לו בהכעס סם המוות, שעליו כתוב, כל הכועס כאילו עובד עבודה זרה, משום שהס"א שורפת בהאדם. ובאותה בהמה שנותן לכהן, נתפרש החרם ממנו. ס"מ אל אחר, הוא חרם. והנוקבא שלו, קללה, הכלולה בכל הקללות שבמשנה תורה. והקב"ה ברך בכל התורה כולה, וכל הברכות הן מימין, שהכהן אחוז בו. ומשום זה כל חרם צריך לתת לכהן, שהוא שורפו באש ומכלהו מן העולם. ואש דשמאל שככה בימין, במים. ובו, וחמת המלך שככה.

מו מצווה לאחר זו, לדון במחרים רכושו לכהן. כמ"ש, כל חרם בישראל לך יהיה. וכמ"ש, כל פֶּטֶר רָחֵם לְכָל בָּשָׂר אֲשֶׁר יִקְרִיבוּ לָהּ בָּאֲדָם וּבַבְּהֵמָה. רחם בהפיכת האותיות הוא רמ"ח, כחשבון רמ"ח אברים של האדם. עליהם נאמר, ברוגז רָחֵם תזכור. אחר שהאדם כועס ומחרים אותה בהמה אליו, הרי אל אחר, נחש, שורה עליה, שנאמר בו, ארור אתה מכל הבהמה. והוא לשמאלו של אדם. משום זה ציווה הקב"ה לתת אותה לכהן, שהוא רחמים וברכה, כדי להכניע הכעס, כי נתעורר באותו האדם המרה, שהיא חרבו של מלאך המוות. וע"כ נתעורר הימין אליו ברחמים, והכעס

שניים ממאה [תרי ממאה]

שניים למאה שלמות, והם שכינה עליונה, בינה, ושכינה תחתונה, מלכות. כי בשתיהן צריכים לייחדם אל הקב"ה, שהוא אִמָּה של שתיהן, מידה של שתיהן. ועימהן הוא מאה באִמָּה. אִמָּה אותיות מאה, ובהפיכת האותיות אותיות הוא האם, הרומז על בינה.

מט והיה באכולכם מלחם הארץ תרימו תרומה לה'. תרימו, כמו, רום יִדְהוּ נִשְׂא,

מח המצווה שלאחר זו, היא להפריש תרומה גדולה, שניים ממאה. תרומה זו שצריכים להפריש שניים ממאה, רמז, מי שרוצה לטעום ממנה, אם הוא זר, יומת. ואל זר, הוא ס"מ. שהקב"ה אמר, ויקחו לי תרומה, שניים ממאה, לייחדו ב' פעמים ביום, שניים ממאה, במ"ט אותיות של שמע ובשכמל"ו של ערבית ובמ"ט אותיות של שמע ובשכמל"ו של שחרית. חסרים כאן

ז כמה תרומות הן? יש תרומה מן התורה, כי תרומה אותיות תור"ה מ'. זו היא תרומה, שהיא התורה שניתנת במ' יום. ואם תאמרו, שאכלתי ממנה באותם מ' יום, הרי כתוב, ויהי משה בהר ארבעים יום וארבעים לילה, לחם לא אכל ומים לא שתה. שמורה הייתה עד עתה, עד המשכן, תרומה זו אל הקב"ה. וכיוון שהמלך לא אכל, שלא היה זיווג ז"א ומלכות, הנקרא אכילה, איך אוכלים עבדיו? כי לאחר כך, אחר שהוקם המשכן, שאמר אֶרִיתִי מורי עם בְּשָׁמִי, שהיה זיווג ז"א ומלכות, לאחר זה, אָכְלוּ רְעִים, שיאכלו עבדיו, שיקבלו מהארת הזיווג.

שרום יִדְיָהוּ, פירושו, עשר אצבעות ידיו. והן עשר אצבעות, שהעלייה שלהם היא, כמ"ש, שאו ידיכם קודש, לעשר ספירות, יוד הא ואו הא, העולים מ"ה, ובחילופי אותיות דאלף בית א"ת ב"ש עולה מ"ה, מאה. כי מ' של מ"ה מתחלף עם י' ע"פ הצירוף י"ם של א"ת ב"ש. ה' של מ"ה מתחלף עם צ' ע"פ הצירוף ה"ץ של א"ת ב"ש. צ' עם י' מאה. וכמ"ש, ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך. אל תקרי מה אלא מאה, כנגד מאה ברכות שאדם חייב לברך בכל יום לאדונו. וזהו שהאדם צריך לטעום בכל יום בשביל אדונו. ומשום זה כתוב, ויקחו לי תרומה.

להפריש מעשר

נא המצווה שיפרישו ישראל מעשר, היא מצד אות י' שבמלכות, מעשר מן המעשר, שהמלכות אחת מעשר ספירות וט' הספירות כלולות בה, וע"כ הוא י'. והיא אחת מחמש ספירות, מצד אות ה'. כל מקום שנאמר עשר הוא מאות י', שהיא השכינה, אחת מע"ס. א' מחמש הוא מצד הת"ת, מצד מה שהת"ת החמישי מכתר, חו"ב חג"ת. וכשתחשוב ממלכות עד ת"ת תמצא ת"ת החמישי ממטה למעלה, מלכות יסוד הוד נצח ת"ת. והשכינה חמישית אל הת"ת, וכל ד' אלו תנה"י מאירים בה, וע"כ היא ה'. שמצד ה' זו היא תוספת החומש ביצה.

נב המצווה שלאחר זו, היא להפריש מעשר ללוי, והיא השכינה. מצד הימין, חסד, ניתנה תרומה גדולה לכהן, שהוא חסד. מצד השמאל, גבורה, ניתנה תרומת מעשר ללוי, שהיא השכינה מצד השמאל.

נב הויה במספר ס"ג, יוד הי ואו הי, אימא, היא שמאל אל אבא, הויה במספר ע"ב. כי ע"ב ס"ג ימין ושמאל. היא, שלושה עשרונים לְפָר, ג' יודין דמילוי ס"ג, שנקראים שלושה עשרונים. ואומרו לְפָר, משום שהוא מצד שנאמר בו, ופני שור מהשמאל, גבורה, קו שמאל. ועשרון לכבש, זה הוא יוד הא ואו הא, העולה עשר אותיות, וזהו עשרון, עשר אותיות שבחשבון מ"ה, מאה.

נד ומצד המלכות, היא, שני עשרונים לְאֵיל. ששני עשרונים הם ב' יודין, והיא כלולה עשרה הכף בשקל הקודש. עשרה עשרה הוא י' מימין, ה"ה במילואה משמאל, שבג'. לְאֵיל זהו ו', שקל הקודש, קו האמצעי, השוקל ומכריע אותם. וזה הוא, עשרה עשרה הכף, שהכף מלכות, כוללת בתוכה י' מימין י' משמאל. בשקל הקודש, קו האמצעי, ו'. שני עשרונים לְאֵיל, י' י' מן וַיִּצְרָה. לְאֵיל, ו' מן וַיִּצְרָה. והכל צורת א', שצורתה י' למעלה י' למטה, הרומזות על ימין ושמאל, ו' באמצע, הרומזת לקו אמצעי.

נג אבל שלושה עשרונים, רומזים על תרומת חלה, הנוהגת בעיסה בת מ"ג ביצים וחומש ביצה. כי י' י' י', שיש בהויה דס"ג, הן ג' אותיות, ועולות לחשבון ל', והם ל"ג, ועם יוד ספירות שבהם, שבג' יודין, עולים מ"ג, מ"ג ביצים. והכל הוא י', שכל המספר מ"ג נמשכים מאות ה', ג' אותיות י' שבמילוי הויה דס"ג, והחשבון שלהם ל', ויוד ספירות. וחומש ביצה תוספות, על המ"ג ביצים מצד ה'. כי המלכות יש בה בחינת י' ובחינת ה'. וכך המעשר, שהיא

וי' למטה ווי' באמצעה. הי' ראשונה של הצירוף חכמה עליונה, ו' אחרונה של הצירוף חכמה תחתונה, ו' אותיות שבאמצע הם הממשיכים מחכמה עליונה לחכמה תחתונה.

ב' יודין של וַיִּצְרַח רומזות על ב' יודין של הצירוף יאהדונהי, שיש בצירוף הזה ו' למעלה בראש, וי' למטה בסוף, ו' אותיות באמצע. כדוגמת צורת א', שיש בה ו' למעלה

להפריש תודה

באמצע, רחמים מכל צד, הן לימין והן לשמאל. כי קו האמצעי כולל ימין ושמאל.

נו ולפעמים הי', מלכות, בימין, וכמ"ש, שאין פוחתים בה מעשרה מלכויות. ולפעמים הי', מלכות, בשמאל, וכמ"ש, שאין פוחתים בה מעשרה שופרות, כי אז היא נקראת שופר, כמו אימא, שהיא בשמאל. ולפעמים הי', מלכות, היא באמצע, בין ימין לשמאל, שאז היא נקראת זיכרון, על שם ז"א, שהוא קו אמצעי. וכמ"ש, אין פוחתים בה מעשרה זיכרונות.

נה שלושה עשרונים הם ג"פ ו' י', שיש בהויה במילוי ס"ג. והם המצווה שלאחר זו, להפריש תודה. שהתודה היא עשרים עשרונים, ומתחלקים עשרה עשרונים לחמץ, ועשרה למצה. ומעשרה של מצה עושים ל' מצות, ומעשרה של חמץ עושים ו' חלות. וזה הוא סולת חלות מצות בלולות בשמן, מן ו' עשרונים, שהם ו' אותיות דהויה במילוי ס"ג, שהן יוד הי ואו הי, עושים ל' מצות, שהם ו' י', שיש בהויה דס"ג שבג"ל. שהוא שלושה עשרונים, שם הויה במילוי ס"ג, פעם לימין, חסד, ופעם בשמאל, גבורה, ופעם

על פי ה' יִחְנוּ

בהם, שאינה משפעת לתחתונים. משא"כ בשבתות ויו"ט, שהשפעתה מרובה בשפע גדול.

ג"ר דנוקבא נקראים שבת. ויש אמנם ג"ר גם במוחין דאחוריים של הנוקבא. והם נקראים ג"כ שבת, אלא שבת דחול. ואפילו בשבתות דחול, בעת ההוא של ג"ר דאחוריים היא מסוגרת ונקפאת ואינה יכולה להשפיע לתחתונים. כלומר, שהיא סוגרת ומסוגרת בהם, שאינה יכולה להשפיע.

נט ובכל תפילה, המלכות עולה להויה, ז"א, עד שמגיעת למרכבה של אבות העליונים, חג"ת, שיש להם י"ב פנים כנגד י"ב שבטים, כי כל אחד מחג"ת כולל ד' פנים חו"ג תו"מ, והם י"ב. וכפי שהמלכות מלמדת זכות על אלו בעלי התפילה ובעלי זכויות בכל מצווה ומצווה שבתורה, כך, יִחְנוּ, על הזכויות שלהם. וכך, יסעו, אל הזכויות. וכך יורדת השמירה אֲלֵיהֶם.

נו על פי ה' יִחְנוּ ועל פי ה' יִסְעוּ את משמרת ה' שמרו. יש כאן ג' שמות הויה, כנגד ג' יודין, שכל ו' יש לה ד' פנים, ד' אותיות הויה. שהם י"ב גבולים, שבהם כל השלמות, שהם ד' אותיות הויה חו"ג תו"מ, שבכל אחד ג' יודין, ג' קווים, והם י"ב. ג' חיות הם כנגד ג' יודים, ג' קווים, אריה שור נשר, וד' פנים לכל חיה, לכל קו, כנגד ד' פנים דהויה, כנגד ד' אותיות דהויה, חו"ג תו"מ, שהם י"ב גבולים. ע"פ, ה' יִחְנוּ ויסעו, על פי שלמות י"ב גבולים.

נח אחר ג' הויות: על פי הויה יחנו, ועל פי הויה יסעו, משמרת הויה. כתוב שְׁמְרוּ, שזו היא השכינה, המקבלת מג' קווים אלו, שהם י"ב גבולים. ונרמזת בהמילה, שמרו, משום שהיא שומרת לאלו השומרים שבתות וימים טובים, שמשום זה לא זזה שכינה מישראל בכל שבתות וימים טובים. ואפילו בשבתות דחול, אלא שהיא סוגרת ומסוגרת

ס) אלו שעושים זכויות על מנת לקבל פרס, לקבל שכר, יורד הקב"ה במרכבתו של העבד, מטטרון, ובד' שומרים שלו, מיכאל גבריאל אוריאל רפאל. ומי שעושה זכויות, שלא על מנת לקבל פרס, יורד עליה במרכבה של עצמו. ולרשעים יורד עליהם במעשיהם, באלו שדים ומזיקים ומלאכי חבלה, במרכבתם, כדי להיפרע מהם.

וארא

וארא - באל שדי ושמי הויה לא נודעתי להם

העולמות, שהן זו"ן כמ"ש, כי ביה הויה צור עולמים. יה הוא חכמה. הויה הוא בינה. והם המציירים ומוציאים העולמים, שהם זו"ן. וזהו מקום צפון וסתום. וע"כ כתוב, בטחו בה' עדי עד. ללמד, שעד כאן, עד ז"א, שנקרא עד, יש רשות לכל אדם להסתכל בו. מכאן ולהלאה, בחו"ב, אין רשות לאדם להסתכל. כי הוא גנוז מכל אדם. ומי הוא המקום שאסור להסתכל בו? הוא יה הויה, חו"ב, שמשם נצטיירו כל העולמות, ואין מי שיעמוד על אותו המקום, כדי להשיג מה.

ו) המקרא מוכיח על מניעת ההשגה למעלה מז"א, שכתוב, כי שאל נא לימים ראשונים, מקצה השמים, שהוא ז"א, עד קצה השמים. הרי מפורש בכתוב, שהשאלה וההשגה הוא רק במדרגת שמים, ז"א, מקצהו עד קצהו. שעד כאן יש רשות לאדם להסתכל. מכאן ולהלאה, כלומר למעלה מז"א, אין מי שיכול לעמוד עליו. שבכל מדרגה יש ג"ר וז"ת, שהוא ז"א. ואין השגה אלא בז"א של כל מדרגה. ואפילו בז"א דג"ר, שנקרא דעת. אבל בג"ר של כל מדרגה, אין מי שישג שם. ואפילו בג"ר של מדרגת עשיה.

ז) בטחו בה' עדי עד. בכל ימיו של האדם הוא צריך להתחזק בהקב"ה. ומי שמשים בו בטחונו ותוקפו כראוי, לא יוכלו להרע לו כל בני העולם. שכל מי ששם תוקפו בשם הקדוש, מתקיים בעולם.

ח) כי משום שהעולם מתקיים בשמו הקדוש. כמ"ש כי ביה הויה צור עולמים. כלומר, צייר עולמים, כי בשתי אותיות נבראו העולמים, עולם הזה ועולם הבא. עולם הזה נברא בדין, ועומד, שמתקיים, על דין. כמ"ש, בראשית ברא אלקים, ששם הזה רומז על דין. כדי שיתנהגו בני אדם על פי

א) בטחו בה' עדי עד, כי ביה הויה צור עולמים. בטחו בה' הוא, שכל בני העולם צריכים להתחזק בהקב"ה ולהיות בטחונם בו.

ב) אם כן, מהו עדי עד? אלא צריך שיהיה תוקפו של האדם במקום שהוא קיום וקשר של הכל, והוא נקרא עד, שהוא ז"א. ועד הזה הוא מקום המיוחד לצד זה ולצד זה, שהוא קו האמצעי, המיוחד צד ימין וצד שמאל זה בזה, להתקיים ולהתקשר, שיתקיימו שני הקווים, ותקשרנה הארתם זה בזה קשר בל ימוט.

ג) ועד הזה בו תאוות הכל, כמ"ש, עד תאוות גבעות עולם, הן שתי אמהות, בינה ומלכות. הבינה נקראת יובל והמלכות שמיטה. והן נקראות גבעות עולם, כמ"ש, מן העולם ועד העולם, בינה ומלכות, שתיהן נקראות עולם.

ד) ותאוותם היא בעד הזה, ז"א, קו האמצעי, הקיום של כל הצדדים, ימין ושמאל. וע"כ תאוות היובל, בינה, אל העד, הוא להעטיר אותו בג"ר, ולהמשיך לו ברכות, שהוא שפע החסדים, ולהריק עליו מעיינות מתוקים, החכמה הממותקת בחסדים. כמ"ש, צאנה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אימו. מלך שלמה, המלך שהשלום שלו, ז"א, ואימו הבינה.

תאוות השמיטה, המלכות, אל עד, ז"א, היא להתברך ממנו ולהאיר ממנו, הרי ודאי הוא, שעד הזה תאוות גבעות עולם הוא, שהן בינה ומלכות, זו להשפיע וזו לקבל.

ה) משום זה, בטחו בה' עדי עד, שהוא ז"א. כי משם ולמעלה, חכמה בינה שהם למעלה מז"א, מקום מכוסה וגנוז, שאין מי שיכול להשיג, שמשם יוצאים ומצטיירים

דין, ולא יצאו לחוץ מן הדרך.

ט וידבר אלקים אל משה. השם אלקים רומז על גזירת הדין שעומד עליו. וישוב משה אל ה' ויאמר אדנ"י, באלף דלית נון יוד, שהוא שם המלכות. רָאָה תוקפו של משה, שמיד בראשית נבואתו לא נח רוחו במקום הזה, שהוא מלכות, אמר, אדנ"י למה הרעותה לעם הזה, למה זה שלחתני, ומאז באתי לדבר בשמך הרע לעם הזה, והצל לא הצלת את עמך. מי הוא שיוכל לומר כזה, אלא משה, שידע, שמדרגה אחרת עליונה מן המלכות, נועדה לו, כי היה מרכבה לז"א, בעלה של המטרונותא.

י בתחילה כשניתן לו הבית, מלכות, שבהיותו מרכבה לז"א, בעלה של המלכות, נמצא שזכה במדרגת המלכות שתהיה לביתו, כמו שהיא בית ז"א. ע"כ פקד עליה, כאדם הפוקד על ביתו. ואומר, כל מה שרוצה בלי פחד. אף משה כן, לביתו אמר, שהוא מלכות, ולא פחד.

יא וידבר אלקים. הוא גזרת הדין, כי השם אלקים הוא דין, המלכות. ויאמר אליו, אני הויה, היא מדרגה אחרת, ז"א, רחמים. ונקשר כאן הכל, דין ורחמים יחד, שהוא שלמות גדולה. זהו שכתוב, ויאמר אליו אני הויה, שהוא מידת הרחמים.

אם היה כתוב, וידבר אלקים אל משה, אני הויה. היה שנקשרו בשבילו דין ורחמים יחד. אבל לא כך כתוב, אלא, וידבר אלקים אל משה מתחילה, ואחר כך, ויאמר אליו, אני הויה. שמשמע, שהם מדרגה אחר מדרגה. ואינם דין ורחמים מקושרים יחד.

יב משה, אם לא היה בעליו של הבית, כמ"ש עליו, תפילה למשה איש האלקים, היה נענש על מה שאמר לאדנ"י, למה הרעותה לעם הזה. אבל בשביל זה שהיה בעליו של הבית לא נענש. בדומה לאדם שנפל לו מריבה עם אשתו, שהייתה בת מלך, ואמר לה דברים שאינם הגונים, התחילה היא להתרעם. כיוון שהתחילה לומר דבר, היה שם המלך, לקח לו המלך

את הדבר, והיא שתקה ופסקה מלדבר. אמר לו המלך לבעלה, וכי לא ידעת שאני מלך, ולפניי דיברת דברים אלו. כביכול אף משה כן, שכתוב, וישוב משה אל ה', ויאמר, אדנ"י, למה הרעותה. מיד, וידבר אלקים אל משה, שהיא מידת הדין, כי הבת מלך התחילה להתרעם. מיד לקח המלך את הדבר, ויאמר אליו, אני הויה. האם לא ידעת שאני מלך, ומלפני דיברת דברים אלו?

יג וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי. למה שינה את השמות של מעלה אדנ"י הויה אלקים, וכאן אמר אל שדי? אלא בדומה למלך שהיה לו בת בלתי נשואה, והיה לו אוהב. כשרצה המלך לדבר עם האוהב, שלח את בתו לדבר עימו, והיה המלך מדבר עימו ע"י בתו. הגיע זמנה של בתו להינשא. באותו יום שנישאה, אמר המלך, קיראו לה מטרונותא יקרה. ואמר לה, עד עתה דברתי על ידך למי שדברתי, מכאן ולהלאה אני אומר לבעלך, והוא יאמר למי שצריך. לימים אמר לה בעלה, דברי ריב לפני המלך, עד שהיא התחילה לדבר, לקח לו המלך את הדבר. אמר לו, וכי איני המלך, אשר עד יום הזה לא דיבר איש עימי אלא ע"י בתי, ואני נתתי לך את בתי, ודברתי עימך בגלוי, מה שלא עשיתי לאדם אחר.

יד וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי, הוא שם המלכות, מטרם שנידווגה עם ז"א פנים בפנים. ופירוש, וארא אל האבות באל שדי, המלכות. כשהייתה בביתי ולא נישאה, ולא דיברו עימי פנים בפנים, כמו שעשיתי לך. ואתה בהתחלת דיבורך, אמרת לבתי בפני דברים כאלו. אלא על כך כתוב, וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי, ושמי הויה לא נודעתי להם. לדבר עימהם במדרגה זו שדברתי עימך.

טו לדוד מזמור לה' הארץ ומלואה תבל ויושבי בה. הארץ זו היא ארץ הקדושה של

בית העליון, המלכות, ביי"ב שבטים בשבעים ענפים, ע' שמות שלה, ע' נפש שבאו למצרים. משה לקח בית העליון, מלכות, ועזב בית התחתון, כי נפרש מאשתו. וע"כ כתוב ביעקב, באל שדי, כי רק באל שדי דיבר עימו הקב"ה ולא יותר מזה. ושמי הויה לא נודעתי להם, לדבר עימם במדרגה זו של הויה, שהוא עליון.

יט פאר האבות היה יעקב, השלמות של הכל. בכולם כתוב, אל אברהם אל יצחק, ובו נתווספה אות אחת, שנאמר, ואל יעקב. נתווספה בו ו', להורות שהוא שלם יותר מכולם. ועם כל זה, לא זכה להשתמש בה, במלכות, כמו משה.

כ וגם הקימותי את בריתי. משום שנימולו. שכל מי שנימול, יורש הארץ. וע"כ כתוב, לתת להם את ארץ כנען. כי הארץ אינו יורש אלא צדיק. וכל מי שנימול נקרא צדיק, שכתוב, ועמך כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ. כל מי שנימול ושומר אות הברית נקרא צדיק. יוסף, שכל ימיו לא נקרא צדיק, עד ששמר ברית ההוא, אות ברית קודש. כיוון ששמר אותו במעשה של אשת פוטיפר, נקרא צדיק, כלומר יוסף הצדיק.

ישראל, שהיא עומדת להישקות מן ה', ולהתברך ממנו מתחילה. ואחר כך ממנה נישקה העולם כולו. תבל ויושבי בה, זו היא שאר הארצות, השותים ממנו.

טז כי הוא על ימים יסדה. אלו הם שבעה עמודים, חג"ת נהי"מ דו"א, שהארץ נסמכת עליהם. והם שבעה ימים ויום כנרת, המלכות, שולט עליהם. אל תאמר ששולט עליהם. כי המלכות אינה שולטת על ז"ס דו"א, אלא שהים כנרת נתמלא מהם. כי המלכות מקבלת מהם.

ועל נהרות יכוננה. מי המה הנהרות? כמ"ש, נשאו נהרות קולם, ישאו נהרות דְּכָיִם, שהם היסוד דו"א, שנקרא נהר, כמ"ש, ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן.

יז ארץ, מלכות, בעת שהיא פב"פ עם ז"א, ישראל, נקראת בשם ארץ ישראל. ויעקב, ישראל, למה אינו מושל עליה כמשה, הלא גם הוא מרכבה לז"א, הנקרא ישראל, שהרי כתוב, וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי, שהוא שם הנוקבא בטרם שמדווגת עם ז"א?

יח אלא יעקב, שלקח בית שלמטה, בעולם הזה, וע"כ עזב ממנו בית שלמעלה, מלכות. ועם בית שלמטה, ד' הנשים, התקין

צבעים שנראים וצבעים שאינם נראים

[גוונין דמתחזיין ודלא מתחזיין]

ג' צבעים, לבן אדום ירוק, ואילו חג"ת מכונים גוונים. ומהם נמשכים ג' הקווים למלכות בהארת החכמה, המכונה ראייה. אמנם חג"ת במקומם עצמם הם מכוסים ונעלמים מחכמה, ואינם מאירים אלא באור החסדים. והוא מטעם, כי חפץ חסד הוא, כי להיותו נמשך מבינה, הוא אוהב החסדים יותר מחכמה. ונמצא שרק ג' הגוונים הנמשכים למלכות, המה מאירים בהארת החכמה, המכונה ראייה. וע"כ הם מכונים גוונים הנראים, כלומר, שיש בהם חכמה. אבל ג' הגוונים שבמקומם עצמם בז"א, הם

כא כתוב, וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב. מהו וארא? ואדבר היה צריך לומר.

כב יש צבעים הנראים, ויש צבעים שאינם נראים. אלו ואלו הם סוד עליון של האמונה. ובני אדם אינם יודעים אותו ואינם מסתכלים בו. ואלו צבעים הנראים לא זכה בהם אדם, עד שבאו האבות והשיגו אותם. ועל זה כתוב, וארא, שראו אלו צבעים הנראים.

חג"ת דו"א, שהם ג' קווים שלו, יש להם

מאיר, המלכות. שהצבעים נראים בו, כי מאיר בחכמה, הנקראת ראייה. ואלו הצבעים, אע"פ שנראים בו, אינם מאירים כזוהר של אותם שהם בצבעים סתומים, צבעים דו"א, הנקרא רקיע המאיר.

כה) ארבעה אורות הם. שלושה מהם, חג"ת, סתומים. ואחד, המלכות, נגלה. ואלו הם:

- א. אור המאיר, חסד וקו ימין.
 - ב. אור המזהיר, גבורה וקו שמאל, מאיר כזוהר השמים לטוהר. וע"כ נקרא מזהיר, מפני ששורש החכמה הוא מקו שמאל, המקבל משמאל דבינה, והארת החכמה מכונה זוהר.
 - ג. אור ארגמן, ת"ת וקו אמצעי, הלוקח כל האורות, שקו אמצעי כולל הימין והשמאל.
 - ד. האור שאינו מאיר, המלכות, מסתכל אל אלו ג' אורות ולוקח אותם.
- ואלו האורות נראים בו, כמו העששית, שהוא לוח מתכת המבריקה, שעומדת כנגד השמש, והשמש נראה בה. כן נראים במלכות ג' אורות דו"א, הנקרא שמש. ומבחינה זו נקראת המלכות עששית, המקבלת משמש והשמש נראה בה.

כו) ואלו ג' אורות הם סתומים במקומם בוז"א, ועומדים על אור זה הרביעי שנתגלה, שהוא המלכות. שג' האורות נמשכים לאור הד', ששם מתגלים ג' האורות, ומאירים בחכמה. וסוד הזה הוא העין.

בעין יש ג' צבעים, לבן אדום ירוק, שנתגלו בהארת חכמה ורשומים בו, באור הד' שבו, שהוא השחור שבעין. וכולם אינם מזהירים, משום שעומדים באור שאינו מאיר. כי עיקרם הוא השחור שבעין, שהוא המלכות. והוא מרָאָה שאינה מאירה.

ואלו ג' הצבעים שבעין, הם כמו אלו ג' צבעים דו"א, הסתומים העומדים עליהם. שהם בחינת ג' קווים דו"א, אלא שמאירים ומתגלים במקום המלכות. ואלו הם שניראו אל האבות, כדי לדעת ולהשיג אלו ג' הסתומים שבוז"א, המתגלים מתוך אלו שאינם מאירים, כלומר הג' שבמלכות.

גוונים שלא נראים, שאין בהם חכמה, המכונה ראייה.

ואלו הנראים, לא זכה בהם אדם עד שבאו חג"ת דו"א, הנקראים אבות, האירו ג' הצבעים שלהם אל המלכות. ושם במלכות נעשו גוונים המאירים, שבה מתגלים ג' הצבעים בהארת החכמה. אבל בעודם בוז"א הם סתומים ואינם נראים, כי החסדים שבו מכוסים מחכמה.

כז) הצבעים שנתגלו הם של אל שדי, המלכות, שהם המראה של צבעים העליונים, שבתג"ת דו"א. ואלו הם צבעים הנראים, שיש בהם חכמה. והצבעים שלמעלה, שבתג"ת דו"א, הם סתומים שאינם נראים, שאין בהם חכמה אלא אור החסדים בלבד. לא עמד איש עליהם, להשיגם שם בוז"א, חוץ ממש.

ועל זה כתוב, ושמי הויה לא נודעתיה להם, שלא נתגליתיה להם בצבעים עליונים, שבתג"ת דו"א, הנקרא הויה. ואם תאמר, שהאבות לא היו יודעים השם הויה, שהוא חג"ת דו"א, זה אי אפשר כלל, כי האבות הם מרכבה לחג"ת דו"א, אלא היו יודעים מתוך אלו הצבעים שנתגלו במלכות.

שהידיעה והשגה שלהם לא הייתה מחג"ת הסתומים שבוז"א, אלא רק אחר שנמשכו המראות דחג"ת אל המלכות. ושם, במלכות הייתה ידיעתם והשגתם. כי שם הם מתגלים בהארת החכמה. אבל במקומם עצמם הרי הם סתומים מחכמה.

כח) והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע. המשכילים, זה אותו חכם שיסתכל מעצמו בדברים עליונים, שאין בני אדם יכולים לדבר בהם בפה מרוב גובהם. והם הנקראים משכילים. הרקיע, זהו רקיע של משה, העומד באמצע, כלומר ז"א, שהוא קו אמצעי, הכולל גם את שני הקווים, ימין ושמאל. וזוהר זה שלו, הוא סתום ואינו מגולה בחכמה, שנקראת זוהר. אבל האור שלו גדול מהצבע שלו, הכולל כל ג' הצבעים, עומד ומאיר על הרקיע, שאינו

ופעם פתוחה ומגולה. אם היא סתומה, היא רואה מראָה המאירה, שהוא חג"ת דו"א. ואם נתגלתה, רואה המראה שאינה מאירה, שהיא המלכות.

וע"כ כתוב, וארא, שהיא במראָה שאינה מאירה, בניגלה, שג' הצבעים נראים בה, ובה כתוב ראייה. אבל במראה המאירה, ז"א, שהוא סתום, שאין בו ראייה, כתוב בו ידיעה, שכתוב, ושמי הויה לא נודעתי. ולא כתוב, לא נראיתי. כי אין ראייה אלא במלכות.

ל) ואמרתם כה לְחֵי ואתה שלום. ואמרתם כה לחי, כן ראוי להיות עושר וכבוד לאיש חי, לאיש צדיק. וכי דוד לא היה יודע את נְבִל, שהוא רשע, שהוא אמר שבבילו, לומר לו, כה לחי? אלא אותו יום, יום טוב של ראש השנה היה, והקב"ה יושב בדין על העולם. ובשביל הקב"ה אמר, ואמרתם כה לחי, כדי לקשר כה, המלכות, לחי, היסוד דו"א, שכל החיים תלויים בו. ואתה שלום, ואתה, כדי לקשר קשר האמונה, המלכות, הנקראת אתה, בו"א, שנקרא ו', ע"כ כתוב ואתה עם ו'.

לא) מכאן, שלאדם רשע אסור להקדים שלום. ואם הוא מוכרח להקדים לו שלום, יקדים לו שלום כמו דוד שברך את הקב"ה, והיה נראה שבשביל נְבִל אמר. ואם תאמר שרמאות הייתה, אינו כן. כי כל מי שמעלה דבריו אל הקב"ה, ונראה שבשביל האדם אמר, אינו רמאות. משום שכך דרכם של צדיקים, שמדברים לאדם, כפי הנדמה, אבל הם מעלים דבריהם אל הקב"ה. כדי לקיים הכתוב, שיויתי ה' לנגדי תמיד. ומי שמקדים שלום אל צדיק, הוא שווה, כמו שמקדים שלום אל הקב"ה.

ואלו המְזַדְהרים והם סתומים, שהם הג' שבמקום ז"א, נתגלו למשה ברקיע שלו. ואלו עומדים ומשפיעים על אלו ג' צבעים הנראים בעין. על אלו הניראים אל האבות.

כז) והרוצה לראות ג' הסתומים שבז"א, אומרים לו, סתום עיניך, שלא ימשיך חכמה, המכונה עיניים, ותסבב את גלגלך שבעין, על ג' מקומות חולם שורוק חיריק, הממשיכים ג' קווים חג"ת. ובוה יתגלו אלו ג' גוונים דו"א, המאירים בחסדים, שמזדהרים מזוהר קו שמאל. אבל הם סתומים ומכוסים, משום שלא ניתן רשות לראות אלא בעיניים סתומות, כי הם ג' צבעים הסתומים העליונים שבז"א, העומדים ומשפיעים לאלו ג' צבעים הניראים במלכות, שאינם מאירים.

כח) משה זכה במראה המאירה, שהם ג' קווים דו"א, העומדת ומאירה על מראה שאינה מאירה. שאר בני העולם זכו במראה שאינה מאירה, המלכות. והאבות היו רואים, מתוך אלו ג' צבעים המתגלים במלכות, את אלו ג' הצבעים הסתומים העומדים עליהם, ומאירים להם, שהם ג' קווים דו"א, ג' הניראים במלכות, אינם מאירים. ונמצא שגם האבות השיגו את החג"ת דו"א. אבל לא ממקומם בז"א, כמו משה, אלא מתוך חג"ת המקובלים במלכות וניראים שם. וע"כ כתוב, וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי, באלו ג' צבעים הנראים במלכות, הנקראת אל שדי.

כט) ושמי הויה לא נודעתי להם. אלו הם צבעים העליונים הסתומים והמאירים, שהם חג"ת דו"א, הנקרא הויה, שוכה בהם משה להסתכל בהם. וזהו, שהעין היא פעם סתומה

ד' יסודות אש רוח מים עפר [ד' יסודין ארמינ]

העולם עשה את האדם בצלמו, והתקין אותו בתיקונו, כדי שיעסוק בתורה וילך בדרכיו. ל) כי כשנברא אדם הראשון, הוא נתתקן מעפר בית המקדש שלמטה,

ל) וארא אל אברהם. אֲשֶׁרִי אדם לא יחשוב ה' לו עוון. כמה הם האנשים אטומים, שאינם יודעים ואינם מסתכלים על מה הם נמצאים בעולם. שהרי הקב"ה כשברא את

מערב. שאלו הם ארבע רוחות העולם וד' יסודות ארמ"ע עומדים בהן: האש עומדת בצד צפון, שהוא השורוק, שמאל, הגבורה. רוח לצד מזרח, חיריק, קו אמצעי, ת"ת. המים, לצד דרום, חולם, ימין, חסד. העפר, לצד מערב, שהוא מלכות המקבלת לתוכה אש רוח ומים.

ואלו הארבעה יסודות ארמ"ע קשורים בארבע הרוחות צפון דרום מזרח מערב. וכולם אחד. אלא שמלובשים זה בזה על דרך היצוגיות ופנימיות. ואלו ארמ"ע עושים ארבע מתכות ע"י זיווג עם המלכות, שהם זהב כסף נחושת ברזל. וביחד הם י"ב בהינות, וכולם אחד, ג' קווים ומלכות המקבלתם. והם ג"פ ד', כי שמונה הראשונים הם פנימיות וחיצוגיות, וד' מתכות הם תולדות, הנולדות מהם.

לו האש הוא בקו שמאל, צפון, גבורה. כי האש, בה תוקף החום והיובש. והיפוכו הוא הצפון, קר ולח. ונמוג אחד באחד, והם אחד. המים הם בקו ימין, דרום, חסד, חם ויבש. והקב"ה, כדי לחברם יחד, עשה מזג של זה כמזג של זה.

לז הצפון, שהוא קר ולח, ניתן בו האש, שהוא חם ויבש. וכן החליף אותם לצד דרום, הדרום, שהוא חם ויבש, ניתנו בו המים, שהם קרים ולחים. ועתה מבאר ענין המיזוג שמיזגם יחד. והקב"ה מיזג אותם כאחד, כי יוצאים מים מדרום ובאים בתוך הצפון, ונמשכים המים מצפון. וכן האש יוצאת מצפון ובאה בתוקפו של הדרום, ויצא תוקף החום לעולם מן הדרום. הרי שהצפון מוציא המים, השייכים לדרום. והדרום מוציא החום, השייך לצפון. משום שהקב"ה עשה, שישאלו זה מזה, וכל אחד ואחד השאל לחבירו משלו כראוי לו. כעין זה, רוח ומזרח, שהם חם ולח, יש בהם ב' הפכים, כי החום נמשך מן האש שבצפון, והלח נמשך מן המים שבדרום. כדי שישאל כל אחד לחבירו, ויכללו זה בזה להתחבר יחד.

המלכות שנקראת עפר, אבל ממלכות הממותקת בבינה, שנקראת עפר בית המקדש שלמטה. וארבע רוחות העולם, חו"ג תו"מ, התחברו במקום ההוא, שנקרא בית המקדש, במלכות הממותקת בבינה. ואלו ארבע רוחות העולם התחברו בארבע צדדים, שהם יסודות העולם, אש רוח מים ועפר, פנימיות חו"ג תו"מ. והתחברו ד' רוחות העולם בד' יסודות העולם ותיקן הקב"ה מהם גוף אחד בתיקון העליון, שהוא בינה, שהמלכות שבו הייתה ממותקת בבינה. ונמצא, שגוף הזה התחבר משני עולמות מעולם הזה התחתון, מלכות, ומעולם העליון, בינה, והוא עניין ב' נקודות שנתחברו יחד.

לד ארבע הראשונות, שהם ד' רוחות העולם, הן האמונה, הנוקבא שנתקנה בהן, הן האבות של כל העולמות. כי כל העולמות: בינה, ז"א ומלכות שבאצילות וג' עולמות ב"ע נתקנו מחו"ג תו"מ אלו, שהם ג' קווים והמלכות המקבלת מהם. והם המרכבה העליונה הקדושה, כלומר הבינה שהיא מרכבה אל החכמה. וד' היסודות אש רוח מים עפר הם הסוד העליון שבד' רוחות העולם, הם הפנימיות שבחו"ג תו"מ. ומאלו ד' יסודות ארמ"ע, יוצאים זהב וכסף נחושת וברזל. מזיווג ז"א ומלכות בשליטת האש מקו שמאל יוצא הזהב. ומזיווג ז"א ומלכות בשליטת המים מקו ימין יוצא הכסף. ומשליטת קו האמצעי יוצאת הנחושת. ומן המלכות כשהיא בלי זיווג עם ז"א יוצא הברזל. ומתחת אלו הד' יש מתכות אחרות הדומות להן. כי ממתכת הזהב נולד פסולת ירוקה וממתכת הכסף עופרת.

לה ארמ"ע אלו הם ראשונים ושורשים של מעלה ומטה. ותחתונים ועליונים עומדים עליהם. כי הם ג' הנקודות, חולם שורוק חיריק עם המלכות המקבלתם. הרי שד' יסודות ארמ"ע הם שורשים לכל. ואלו ד' יסודות ארמ"ע, הם ד' לארבע רוחות העולם ביחס היצוגיות ופנימיות. וע"כ הם עומדים באלו הארבע: צפון דרום מזרח

הנמשכים מג' נקודות חולם שורוק חיריק, ומלכות המקבלת אותם:

א. דרום, צפון, מזרח, ומערב,
 ב. אש, מים, רוח, ועפר,
 ג. חם ויבש, קר ולח, חם ולח, קר ויבש.
 וצריכים להבין פירושם וההפרש שביניהם.
 הדרום נחשב לחסד, מים. והצפון לגבורה, אש. והמזרח לת"ת, רוח. והמערב לעפר, מלכות. אש הוא גבורה ודינים. מים הוא חסד. רוח ממוגז מחסד ודין. עפר מלכות. ומוסיף, שבכל אחת מאש רוח מים עפר יש שתי בחינות:

האחת, תורה על מידת הדין שבה, השנייה, תורה על דרך השפעה שלה. ונודע, שיש ב' בחינות דינים:
 א. דינין דנוקבא, הבאים מחמת המסך שבמלכות, המכונים חום.

ב. דינין דדכורא, הבאים מחמת המשכת הארת החכמה משמאל ממעלה למטה, שמקפויאים האורות ואינם נמשכים למטה, המכונים קר, כמ"ש, מבטן מ"י יצא הקרח. וכן ב' בחי' בדרך ההשפעה:

א. ממטה למעלה, שהוא בחי' שפע של ו"ק חסר ג"ר, ונקרא יבש, שאינו נמשך למטה.

ב. מלמעלה למטה, שהוא בחי' שפע של ג"ר, הנקרא לח, נוזלים הנמשכים ממעלה למטה.

כי האש, בה תוקף החום, דינים דנוקבא הבאים מחמת המסך. ויובש שלו תקיף, שהשפע שבו, שהולך ממטה למעלה ואינו נשפע למטה, וכמו יבש הוא כלפי מטה. והמים הם קר ולח. כי הדינים שבהם אינם אלא דינים דדכורא, המכונים קרח וקיפאון. אבל כשמתוקנים הם מאירים מלמעלה למטה כמו נוזלים. וזה נקרא לח. והרוח חם ולח, כי יש בו דינים דנוקבא, המכונים חום, ומכל מקום, השפע שלו הוא בחינת ג"ר, ונשפע ממעלה למטה, המכונה לח, כלומר נוזלים. והעפר קר ויבש, שיש בו דינין דדכורא, המכונה קר. ואינו מאיר אלא ממטה למעלה, ואינו נוזל כלום למטה,

לח עתה מבאר ההפכיות שיש ברוח ומזרח. האש מדרום והמים מצפון. והם במחלוקת: שהאש רוצה לבער המים, והמים לכבות האש. בא הרוח ביניהם ואוחז בב' הצדדים יחד, שמקיים את שניהם. כמ"ש, ורוח אלקים מרחפת על פני המים. כי האש עומד למעלה בצד דרום. והמים בצד צפון, הרוח בא ביניהם, ואוחז בב' הצדדים, וביטל את המחלוקת. העפר, המים והרוח והאש עומדים עליה. ובכוח של ג' הללו שעומדים עליה היא מקבלת מכולם.

לט הרוח העומד בצד מזרח. המזרח חם ולח. וכן הרוח הוא חם ולח. ומשום זה הוא אוחז בב' הצדדים, כי האש הוא חם ויבש, והמים קרים ולחים. נמצא הרוח, שהוא חם ולח, שהצד החם שבו אוחז באש, והצד הקר שבו אוחז במים. וע"כ עשה שלום ביניהם וביטל את המחלוקת של אש ומים.

מ עפר הוא קר ויבש, וע"כ מקבל עליו את כולם, את האש והמים והרוח. וכולם עושים בו את עבודתם ומקבל מכולם, כדי להוציא בכוחם מזונות לעולם. כי העפר נאחו במערב, שהוא קר ויבש. קר שבעפר נאחו בצפון, הקר והלח, כי הקר נאחו בקר, וע"כ הצפון נאחו מצד זה במערב. הדרום שהוא חם ויבש, נאחו היבש שלו ביבש שבמערב שבצד האחר שבמערב. ונאחו המערב בב' הצדדים.

מא וכן נאחו הדרום במזרח, כי החום שבדרום נאחו בחום שבמזרח. וכן נאחו המזרח בצפון, כי הלח שלו נאחו בלח שבצפון. עתה נמצא:

דרומית מזרחית, שקשורים זה בזה על ידי החום שבשניהם.

מזרחית צפונית, ע"י הלח שבשניהם. צפונית מערבית, הקר שבשניהם.

מערבית דרומית, ע"י היובש שבשניהם. וכולם כלולים זה בזה, שמשתלשלים אחד בחברו.

הנה מובאים כאן ג' מיני כינויים אל ד' הבחינות חו"ג תו"מ, שהם ג' קווים,

אחר נפילתם. אלא שנעשו לב' קווים בתוך המדרגה. כי נקודת החולם, שבה כתר וחכמה, נעשתה לקו ימין. ונקודת השורוק, שבה בינה וזו"ן, שחזרו לבחינת ג"ר, ע"י ירידת המלכות למקומה, נעשתה לקו שמאל.

בנקודת השורוק יש שני המשכות: א. שמשמש להגדיל את החסדים, שמקבל מן החולם. ואז יש שלום גדול ביניהם. ב. שממשיך אור החכמה ממעלה למטה, או נעשה מחלוקת ביניהם. כי נקודת השורוק רוצה לבטל את נקודת החולם. וכן להיפך, נקודת החולם רוצה או לבטל את נקודת השורוק. ואז ניקפאים האורות שבשורוק. ואלו ב' מיני המשכות שבנקודת השורוק, הן במדרגות אברהם, הקריבה למצרים והירידה למצרים.

וצפון, נקודת השורוק, הוא מים שטיבעם קר ולח. נאמר על ההמשכה דמין הא', שאז הוא לח, שנמשך ממעלה למטה כמו נוזלים. ואז הוא קר, שורש לדינים דכורא, שאם ימשיך ההמשכה של מין הבי', תתגבר קרירות ויקפאו המים. אבל כל עוד שהוא בהמשכה של מין הא', אינם נקפאים אלא נוזלים. והם רק קרים, שהוא שורש לקיפאון. והנה נתבאר למה המים הנמשכים מנקודת השורוק הם קר ולח.

ולמה שינה כאן הוזהר משאר המקומות, שדרום אש וצפון מים? מפני שהדרום נמשך מחולם, אש, כלומר חם ויבש. והצפון נמשך משורוק, מים, קר ולח. והכתוב, שדרום חסד, מים, וצפון דין, אש, יתבאר לפנינו. השורוק, אחר שהשלימה ההמשכה של מין הא', ממשיכה ההמשכה של מין הבי', המביאה אותה למחלוקת עם החולם, שאז נקפאים בה האורות, ונסתמת. ואז ז"א עולה למין לבינה, שיש בו מסך דבחי"א, המכונה מסך דחיריק. אשר מסך זה ממעט את נקודת השורוק מג"ר לו"ק, שע"ז נכנע נקודת השורוק, תחת נקודת החולם, ונעשה שלום ביניהם, שמקיים הארת שניהם, אלא שהימין, דרום, יאיר ממעלה למטה, והשמאל, צפון, יאיר ממטה למעלה בלבד.

המכונה יבש, שהוא הארת ו"ק, הרי שמבאר מבחינת הדין ומבחינת השפע, שבד' בחינות אש מים רוח ועפר.

מי גרם להתחלקות הדינים והשפע בין ארבע הבחינות בשיעורים הללו? ד' הבחינות, דרום צפון מזרח מערב, או הפנימיות שלהם, אש מים רוח ועפר, נמשכות מג' הנקודות: חולם שורוק חיריק ומלכות המקבלתם. וד' הבחינות היוצאות בבינה, שכל מוחין דזו"ן דאצילות ובי"ע יוצאים משם. תחילה צריכים להמתיק המלכות בבינה, ומעלים המלכות למקום בינה, ואז יוצאים שם הו"ק, קטנות. כי אז נבקעת המדרגה לב' חצאים, אשר כתר וחכמה נשאר במדרגה, והמלכות שעלתה תחתיהם מסיימת את המדרגה, ובינה וזו"ן של המדרגה נופלים לחוץ המדרגה, למדרגה שמתחתיה.

וזה החולם, כלים דפנים, צד ימין, שיש לה ב' כלים כתר וחכמה ובי' אורות רוח ונפש, וחסרה ג"ר, מחמת החיסרון של ג' כלים בינה וזו"ן, שנפלו מן המדרגה. ובעת ההיא היא נבחנת לאש, שהיא חם, כלומר דינים דנוקבא, הנמשכים מן המסך דמלכות שבקע המדרגה. וגם נבחנת ליבש, כלומר שהאורות נמשכים בה ממטה למעלה, שכלפי מטה נחשבת ליבש. ונתבאר למה האש, הנמשך מחולם, הוא חם ויבש ודרום.

ועתה נבאר נקודת השורוק. ע"י מ"ן נמשכת הארת ע"ב ס"ג דא"ק, שבהם שולטת המלכות דצ"א, העומדת במקומה אחר סיום ז"א. והארה זו מורידה גם המלכות המסיימת, שעלתה למקום בינה, ומחזירתה למלכות. ואז אותם בינה וזו"ן, שנפלו מן המדרגה מחמת עלייתה, חוזרים להמדרגה כמקודם. וכיוון שכבר נמצאו ה' כלים כח"ב זו"ן במדרגה, מתלבשים בהם ה' אורות גרנח"י, וחוזרת המדרגה לבחי' ג"ר.

אמנם נקודת החולם נשארה כמו שהייתה לפני ירידת המלכות למקומה, ולא נשתנתה מחמת המשכת הג"ר. וכל המשכה חדשה הזו, קבלו הבינה וזו"ן, שחזרו אל המדרגה

ויבש, והמוחין הם מים, שהם קר ולח. והם ג"כ הפוכים זה לזה. הצפון, קר ולח, נתלבש בו אש, הם ויבש. וכן לצד דרום. דרום הוא חם ויבש, כי הכלי אינו משתנה, נתלבשו בו מים, קרים ולחים. שבאו מצפון לדרום מסיבת התהפכותם המוחין נשלמים רק ע"י הכלי, שהיה להם מקודם הכרעת קו האמצעי. ושהמים מדרום חוזרים לצפון, הוא משום שהכלי, הדרום, אינו יכול להשלים הג"ר שבמוחין של המים, עד שבאים בחזרה אל הכלי שלהם, הצפון. ומצפון נמשכים מים כי בצפון מקבלים שלמותם.

וכן במוחין של האש שבכלי דצפון. האש יוצאת מצפון ובאה בתוקפו של הדרום, כדי להשתלם שם, כי הדינים דנוקבא אין להם גילוי בכלי של הדרום, משום שהמסך נמצא שם למטה מהכלים של כתר וחכמה, הכלים של הימין ודרום. ואין עוביות המסך יכול לפגום משהו למעלה ממקומו. ויצא תוקף החום לעולם מן הדרום, שבהיותם באים מדרום, אין בהם שום פגם, כי הקב"ה, קו אמצעי, שעה שישאלו זה מזה, ששואל משלמות הדרום ונותן לצפון, ושואל משלמות של צפון ונותן לדרום.

אכן, רוח ומזרח וכן עפר ומערב, אין שום הפכיות בהם בין אור לכלי, משום שבאים שניהם אחר הכרעת קו אמצעי. וע"כ אין התהפכות המוחין נוהג בהם, ואין סיבה שתהיה הישתנות בין אור לכלי. ולפיכך, רוח ומזרח שניהם חם ולח, כי להיותו קו אמצעי, הוא נושא למסך דחיריק, שבו דינין דנוקבא הנקראים חם. ויש בו הארת ג"ר, שמושפעים ממעלה למטה, הנקרא לח, משום שהשלים הג"ר בימין ושמאל דבינה, ששלושה יוצאים מאחד, ואחד זוכה בשלושה. ועפר ומערב, שניהם חם קר ויבש. משום שמלכות, הנקראת עפר ומערב, נבנית מקו שמאל דבינה, מבחינת הכלי שבו, הנקרא צפון, קר. ומשום שהיא נקבה, שיש בה דינים דנוקבא, היא צריכה לקבל מיתוק מהכלי שבימין דבינה, הנקרא דרום, יבש. וכאן בעפר ומערב אין הפרש בין מוחין

ונמצא שנתחלפו המוחין. כי המים שהיו בצפון קר ולח, באו עתה לדרום, שמושפעים שם מלמעלה למטה. והאש שהייתה בדרום, באה לצפון, משום המסך דחיריק, שמייעט אותו מג"ר לו"ק, ויש בו דינים דמסך, ואין המוחין שבו נוזלים ממעלה למטה. וע"כ הוא חם, מחמת הדינים דנוקבא שבמסך דחיריק. והוא יבש, שאינו משפיע עוד מלמעלה למטה, אלא ממטה למעלה בלבד. הרי שמחמת הכרעת קו האמצעי, נתחלפו המוחין. האש, שהייתה בדרום, באה לצפון. והמים, שהיו בצפון, באו לדרום.

ההתחלפות הזוה היא רק בפנימיות, במוחין, שנקראים אש ומים. אמנם החיצוניות, שהם הכלים, הנקראים דרום צפון, אינם משתנים כלום, ונשארים כמו שהיו ממקום יציאתם, מטרם הכרעת קו אמצעי, שהדרום היה ונשאר חם ויבש, והצפון היה ונשאר קר ולח. ומחמת זה נעשה הופכיות בין המוחין והכלים. כי הכלי של הימין, דרום, תמיד חם ויבש. משא"כ המוחין שבו, שלאחר הכרעת הקו האמצעי, הם קר ולח. והכלי של השמאל, צפון, תמיד קר ולח. אבל המוחין שבו, לאחר הכרעת קו ימין, הם חם ויבש.

לאחר הכרעת קו האמצעי, שכבר נתחלפו המוחין, אש הוא בשמאל לצד צפון. כי לאחר הכרעת קו האמצעי, האש, בה תוקף החום, דינים דנוקבא שנקראים חום. והיובש שלו תקיף, שאינו משפיע כלום למטה אלא ממטה למעלה בלבד. והיפוכו הוא הצפון, כי הכלי שנקרא צפון אינו משתנה כלום מחמת ההכרעה דקו אמצעי, ונשאר קר ולח כמקודם, ונמצא שהוא בהיפוך מן המוחין המלוכשים בו, כי המוחין נשתנו מחמת הכרעת קו אמצעי שהמים באו בדרום והאש בצפון, שהוא חם ויבש. אבל הצפון שהוא הכלי, עודו נשאר בבחינת מים כמקודם ההכרעה, שהם קר ולח. הרי שהצפון הוא בהיפוך מהמוחין המלוכשים בו, שהם האש. מים לימין והוא לצד דרום, שהכלי הוא חם

מוציא בו זהב, שהוא דומה לו. והמים הוציאו בו כסף, שהוא דומה לו. בלי עפר אין זהב כסף ונחושת, כי כל אחד ואחד משאיל לחברו משלו, כדי להתקשר זה בזה. והעפר נאחו בכולם, משום ששני הצדדים אש ומים נאחזים בו, שהקך שבו נאחו במים, והיבש שבו נאחו באש. והרוח, ז"א, נקרב אליו, משום שכולל אש ומים, ועושה בו מעשהו. כי גם הרוח כולל אש ומים, שהחום שבו הוא מאש, הלח שבו הוא ממים.

מה נמצא, כשעפר התחבר עימהם, עם אש מים רוח, שהוציאו בו זהב וכסף ונחושת, השיג העפר כוח, והעפר עשה והוליד מתכות אחרות, בדומה לזהב כסף ונחושת. כעין הזהב מוליד העפר פסולת הזהב, ירוק כמו זהב ממש. כעין הכסף מוליד עופרת. כעין הנחושת מוליד בדיל. כעין הברזל הוליד ברזל בברזל יחד. שמשמע שיש שני מיני ברזל.

מו אש רוח מים עפר אחוזים זה בזה, קשורים זה בזה, ואין בהם פירוד. ולפיכך, זהב כסף ונחושת, שיצאו מהם, אין בהם פירוד. אבל עפר, גם כשהוא מוליד אחר כך את פסולת הזהב העופרת הבדיל והברזל, הם אינם מתקשרים זה בזה, כמו זהב כסף נחושת, שיצאו מאש מים רוח, המחוברים בעפר. אלא כמ"ש, ומשם יפרד, והיה לארבעה ראשים, ובאלו יש פירוד.

מז כשהעפר הוליד בכוח ג' עליונים, הוציא ארבעה נהרות, ששם נמצאים אבנים יקרות. ובמקום אחד הם, בנהר פישון, שיצא מכוח האש שבעפר. ואלו אבני ייקר הן י"ב, והן לד' רוחות העולם, ג' לכל צד, כי כשנכללים זה בזה, יש בהן רק ג' לכל אחד, מאש מים רוח עפר, ולא ד' לכל צד, משום שהעפר אינו מאיר מעצמו, אלא רק מקבל בלבד. והם כנגד י"ב שבטים, שכתוב, והאבנים תהיינה על שמות בני ישראל, שתים עשרה על שמותם. ואלו הם י"ב פְּקָר, העומדים תחת הים שעשה שלמה.

מח כל ארבע בחינות, אף על פי

לכלי, כי שניהם מקבלים מדרום וצפון, שהם כלים.

והוא מטעם, שהמלכות היא רק כלי, והאור שבה אינו של עצמה אלא מז"א. אבל ברוח ומזרח יש הפרש בין מוחין לכלי, כי המוחין שבו, הנקרא רוח, מקבל מימין ושמאל, הנקראים אש ומים, שהם מוחין. והכלי שבו, הנקרא מזרח, מקבל מימין ושמאל של הכלים, הנקראים צפון ודרום, שהם כלים.

מב כעין זה, עושה הצפון את הזהב. כי מצד תוקף האש, נעשה הזהב. שכתוב, מצפון זהב יֵאָתֶה. כי האש נאחו בעפר ונעשה זהב. וכתוב, ועפרות זהב לו. וזה שניים כרובים זהב.

כי האש היא דינים דקטנות הבינה. וכשמתחברת האש הזו עם העפר, יורד המסך מבינה בחזרה למקומו, ומתגלה החכמה בעפר, במלכות. והוא הזהב. וכמ"ש מצפון זהב יֵאָתֶה. כי שם מלובשת האש. וזה שניים כרובים זהב, שנמשכו בהם המוחין דחכמה, הנקרא זהב. אמנם בלי עפר אין זהב, כי אין החכמה מתגלה זולת במלכות. כמ"ש, ועפרות זהב לו.

מג מים נאחזים בעפר. והקירות של העפר בלחות של המים עושה כסף, שהוא אור החסדים שבדרום, המושפע ממעלה למטה. וכשמתחבר עם הקר ויבש שבעפר, מתבטל היבש שבעפר, ונעשה לח, כלומר נזולים ממעלה למטה. ומדרגה זו של העפר, נקרא כסף.

עתה הרי העפר נאחו בב' הצדדים, בזהב ובכסף, וניתן ביניהם. הרוח אוחז במים ואוחז באש, להיותו קו אמצעי, ומוציא את שניהם כאחד, שנקרא עין נחושת קָלֶל. ועפר, כשהוא בפני עצמו בקר ויבש שבו, יוצא ממנו ברזל. והסימן שלך אם קהה הברזל. והעפר, המלכות, נקראת יד כהה. כי המלכות היא תפילין של יד.

מד ועפר הזה נאחו בכולם, באש רוח מים. וכולם עושים בו בדומה להם. שהאש

שמקושרים זה בזה, והם קיומו של העולם, מכל מקום קיום העולם בעיקר הוא הרוח, משום שהכל מתקיים בשבילו. והנפש מתקיימת ברוח, שאם יחסר הרוח ממנה אפילו רגע אחד, אין הנפש יכולה להתקיים. שכתוב, גם בלא דעת נפש לא טוב, שהדעת הוא הקו האמצעי, שנקרא רוח.

מט אלו י"ב אבנים, הם י"ב בקר שמתחת הים שעשה שלמה. כי הנוקבא נקראת ים, והיא עומדת על י"ב בקר, שהם ארבע בקר הכלולים כל אחד מג', שבעולם הבריאה. ומכונים בקר, להיותם בשליטת השמאל, פני שור. ומשום זה לקחו אותם י"ב הנשיאים, שנאמר, כל הבקר

לעולה שנים עשר פרים. **נ** כשברא הקב"ה את האדם, כלומר גופו, נברא מעפר בית המקדש שלמטה, המלכות. מעפר בית המקדש של מעלה, הבינה, ניתנה בו הנשמה. וכמו כשנברא מעפר שלמטה נתחברו בו, בעפר, ג' יסודות העולם, אש רוח מים של מטה, כך כשנברא מעפר של מעלה, נתחברו בו, בעפר הזה, ג' יסודות העולם, אש רוח רוח מים של מעלה. והאדם נשלם בגוף ונשמה.

נא משה נשלם יותר מן האבות, משום שדיבר עימו הקב"ה ממדרגה יותר עליונה מכולם, ממדרגת האבות. ומשה היה פנימי של בית המלך, ז"א, הדעת, שהוא פנימיות ז"א.

והוצאתי והצלתי וגאלתי ולקחתי

שהיו ביניהם, היו מקשרים אותם בקשרים של כשפים, ולא יכלו לצאת מביניהם לעולם. ומשום זה, מה שחביב עליהם יותר מכולם, נתבשרו בו תחילה.

נד ואם אע"פ שיצאו ממצרים, יכול להיות שילכו אחריהם להרע להם. ע"ז כתוב, והצלתי אתכם מעבודתם. ואם יכול להיות שיצאו וינצלו, אבל לא תהיה להם גאולה. וע"ז כתוב, וגאלתי אתכם בזרוע נטויה. ואם לא יקבלם לעם, ע"ז כתוב, ולקחתי. ואם תאמר, כשיקבלם לעם, לא יביאם לארץ, ע"ז כתוב, והבאתי אתכם אל הארץ.

נב כתוב, והוצאתי אתכם סבלות מצרים מתחילה. ואח"כ, והצלתי אתכם מעבודתם. ואח"כ, וגאלתי אתכם. והרי היה לו לומר מתחילה, וגאלתי אתכם, אח"כ, והוצאתי אתכם. אלא עיקר הכל אמר תחילה, כי רצה הקב"ה לבשר להם מתחילה את היפה מכולם, היציאה ממצרים.

נג יפה מכולם הוא, ולקחתי אתכם לי לעם והייתי לכם לאלקים. ואמר להם זה אחר כך. בזמן ההוא לא היה להם דבר יפה יותר מיציאה, כי חשבו שלא יצאו מעבודותם לעולם, כי היו רואים שם, שכל האסורים

כלל ופרט

נו כלל ופרט, הוא ראש וסוף, דבר ונוקבא, זו"ן, כאחד. כי ז"א נקרא כלל והנוקבא נקראת פרט. נמצא אדם העוסק במצוות בעולם הזה, עוסק בכלל ופרט. שהם ראש וסוף של המצוות. ונמצא האדם בעולם הזה, שהוא כלל ופרט, שצריך להשתלם בשניהם. ותיקון עולם הזה הוא כלל ופרט,

נה אני ה' אלקיכם. מצווה זו הראשונה לכל המצוות, כי התחלה ראשונה של כל המצוות, הוא לדעת את הקב"ה בבחינת כלל. לדעת שיש מושל עליון, שהוא אדון העולם, וברא כל העולמות, שמים וארץ וכל צבאם. וזה הוא כלל. וסוף הכל הוא בפרט, לדעת אותו בפרט.

דו"א בסוד הדעת, שעליו נאמר, וידעתם כי אני ה' אלקיכם, שהוא כלל, לשון עתיד. כי מוחין אלו הולכים ונמשכים תמיד בכל יום, בכל תפילה ובכל מצווה, עד שבאים על שלמותם. ואז לימד אותם משה באורח פרט, וידעת היום וְהַשְׁבוּתָ אֶל לַבְּכָךְ, כי ה' הוא האלקים, לשון הווה. היום, שבאתם לשלמותכם ולא מקודם לכן. ולולא מצווה הזו, המוחין מדעת דו"א, שהמשיך אותם לישראל מתחילה, כמ"ש וידעתם כי אני ה' אלקיכם, לא היו ישראל נאמנים לה, גם אחר כל אלו הניסים והגבורות. שהיו אומרים, שמעשה כישוף הוא. אלא ע"י שהשיגו המוחין מדעת דו"א, הכירו בניסים, שמאת ה' הם באים, ובאו על ידיהם לאמונה שלמה, כמ"ש, ויאמינו בה' ובמשה עבדו. והכל דבר אחד, אלא זהו בכלל וזהו בפרט. כאן נאמר, וידעת היום, כי ה' הוא האלקים. ושם נאמר, וידעתם כי אני ה' אלקיכם. כי אין חילוק ביניהם, אלא מה ששם באה הידיעה מן הכלל, דו"א, וכאן באה הידיעה מן הפרט, המלכות. שם הוא התחלה, וכאן הוא הסוף והשלמות.

נט וכתוב, יראת ה' ראשית דעת. והמלכות, פרט, נקראת יראת ה'. ועם זה נאמר בה ראשית. הרי שהפרט הוא ראשית, ולא הכלל? כאן המדובר בדרך פרט עצמו. כלומר, ראשית של הפרט, שצריכים לדעת מתחילה מי הוא יראת ה'. אבל ראשית הכלל הוא הכלל ולא הפרט. ואע"פ שיש לאדם לירא ממנו, מטרם שידע וישיג את יראת ה', ולמה כתוב, יראת ה' ראשית דעת, שמשמע שצריכים תחילה לדעתו. כי כאן כתוב, ראשית דעת, שפירושו, שתחילה יש לירא מפניו, וע"י יראה באים לראשית דעת. ולדעת אותו, כי יראת ה' הוא ראשית, לדעת אותו בדרך פרט.

ס משום זה מצווה ראשונה היא לדעת את הקב"ה בכלל ופרט, בראש וסוף. כמ"ש

שהכלל, דו"א, יהיה מיוחד בפרט, נוקבא. משום זה, תחילת הכלל לדעת שיש מושל ודיין בעולם, שהוא אדון כל העולמים, וברא את האדם מעפר, ונפח באפיו נשמת חיים, שזה הוא בדרך כלל.

נז כשיצאו ישראל ממצרים, לא היו יודעים את הקב"ה. כיוון שבא אליהם משה, לימד אותם מצווה ראשונה הזו, שכתוב, וידעתם כי אני ה' אלקיכם המוציא אתכם. ולולא מצווה הזו, לא היו ישראל נאמנים לה, גם אחר כל אלו הניסים והגבורות, שעשה להם הקב"ה במצרים.

לאחר שידעו מצווה זו בדרך כלל, נעשו להם ניסים וגבורות, שכבר היו בטוחים, שיאמינו בה' על ידיהם. כמ"ש, ויאמינו בה' ובמשה עבדו.

נח ולסוף ארבעים שנה, שכבר השתדלו בכל המצוות שבתורה, שלימד אותם משה, בין אלו שנוהגים בארץ, בין אלו שנוהגים בחוץ לארץ, אז לימד אותם בדרך פרט. כמ"ש, וידעת היום וְהַשְׁבוּתָ אֶל לַבְּכָךְ. היום בדיוק, מה שלא היה להם רשות לדעת מקודם לכן, כי הויה הוא האלקים. והו ידיעה בדרך פרט. במילה, פָּרַט, כמה סודות וסתרים יש בה. והכתוב, ה' הוא האלקים, עם הכתוב, וידעתם כי אני ה' אלקיכם, הכל דבר אחד, אלא זהו בכלל וזהו בפרט.

דו"א נקרא כלל, והמלכות נקראת פרט. המוחין המקובלים מזו"א הם אור החסדים. והמקובלים מהמלכות הם אור החכמה. מתחילה צריכים להמשיך מוחין מכל המדרגות דו"א, שהוא כלל. ולבסוף ממשיכים את החכמה מן הנוקבא, שהיא פרט. אמנם פרט, אין הכוונה מן המלכות בלבדה, אלא כלל, פירושו מזו"א לבדו, ופרט, פירושו מזו"א ומלכות ביחד, כלל ופרט ביחד.

כיוון שבא אליהם משה, לימד אותם מצווה ראשונה הזו, שכתוב, וידעתם כי אני ה' אלקיכם, כלומר, שהמשיך לישראל מוחין

השפיע של ז"א, מתמלאים בשפע. ע"כ נחשב כאילו ימי השנה נתנו הרפואה והיים אל האיברים.

סב אף כן הוא למטה, כשהאדם משלים עצמו באלו רמ"ח מצוות עשה שבתורה. אין לך יום שלא יבוא להתברך מהאדם, וכשהם מתברכים ממנו, אז חיים ורפואה תלויים עליו מלמעלה. כלומר, שאינם נמשכים אל המלכות, מטרם שהאדם משלים כל רמ"ח מצוות עשה בשלמותם. ועד אז הם תלויים עליו מלמעלה.

מי גרם לצינורות העליונים שהולכים ומתמלאים ברפואה וחיים, הם ימי השנה. וע"כ נחשב כאילו ימי השנה נתנו להם הרפואה והחיים. ימי השנה, כמו שמתברכים מלמעלה מהאדם, שהוא ז"א, כן הם מתברכים מלמעלה מהאדם התחתון, ע"י המצוות שהוא מקיים.

סג אשרי הם ישראל בעולם הזה, באלו המצוות שהם מקיימים, שנקראים משום זה אדם. שכתוב, אדם אתם. שהמשמעות הוא, אתם נקראים אדם, ולא העכו"ם נקראים אדם. ומשום שישראל נקראים אדם, יש להם להשתדל במצוות התורה, שהן תרי"ג, כנגד רמ"ח איברים ושס"ה גידים שיש בגופו של אדם, שיהיו כולם גוף אחד, אדם.

סד כשנתן הקב"ה את התורה לישראל על הר סיני, מילה ראשונה הוא, אנוכי. אנוכי עולה להרבה סודות. וכאן הוא עניין מצווה הראשונה, לדעת אותו בכלל. אנוכי, הרומז שיש אלקים, מושל עליון על העולם, ז"א, כלל. כמ"ש, כי ה' אלקיך הוא אש אוכלה. והוא מצווה ראשונה, בבחינת כלל. וכן יש כאן רמז על הפרט, כי כתוב ה' אלקיך, זהו פרט. וכלל ופרט הזה הוא מצווה ראשונה, שצריכים לדעת בראש ובסוף.

במצרים, וידעתם את ה' אלקיכם, שהוא לשון עתיד. והוא נגמר בסוף מ' שנה בפרט. וזה עניין, אני ראשון ואני אחרון. אני ראשון, בכלל, ואני אחרון, בפרט. והכל נאמר בכלל אחד וסוד אחד.

ואחר שידע זה בכלל, ישלים כל איבריו, רמ"ח מצוות עשה, שהם רמ"ח אברים של נשמת האדם. שכל מצוות עשה מתקן איבר שכנגדו בנשמת האדם. אחר שנשתלם בהם בזה בכלל, אז ידע בדרך פרט, שימשיך הארת החכמה מן המלכות, כי זה, הפרט, הוא רפואה לכולם. וידע איך כל ימי השנה, כל הספירות של המלכות, שנקראת שנה, מתחברים לתת רפואה לכל האיברים, שהם המצוות, ומשלימים אותם.

סא איך נותנים כל ימי השנה רפואה לכל האיברים, שהרי המלכות, השנה, אין לה מעצמה כלום? ולהיפך, האיברים, הכלל, הם רמ"ח צינורות השפיע של ז"א, הם המשפיעים הכל אל המלכות. ודאי כן הוא למעלה, בו"ן, ולמטה, באדם התחתון, שהשנה והימים שלה, שהם ספירותיה, נותנים רפואה לכל האיברים למעלה, בז"א, ולמטה, באדם. כי האיברים משפיעים שפע ברכות לימי השנה, שהם ספירות המלכות, הפרט. שבכל מצוות עשה שהאדם מקיים, ממשיך שפע ברכות מאיבר, צינור אחד של ז"א, אל אחד מימי השנה, הפרט. ואז רפואה וחיים תלויים עלינו מלמעלה עד שהאיברים מתמלאים מכל השלמות, ומשפיעים אותם אל הפרט, שהוא השנה. ואז מתגלים המוחין של הפרט.

מי גרם לאיברים שיתמלאו מכל השלמות? ימי השנה. כי האיברים באו להשלימה. ואם לא הייתה השנה צריכה תיקון, לא היו האיברים, שהם צינורות

ולא שמעו אל משה מקוצר רוח

סה ולא שמעו אל משה מקוצר רוח. מקוצר רוח, שלא היו נחים מעבודתם, ולא

היו אוספים לתוכם רוח מספיק, מקוצר רוח, שעוד לא יצא היוֹבֵל, הבינה, לתת להם מנוחה וחירות. ורוח האחרון, המלכות, עוד לא משלה בעולם, להנהיג חוקים ישרים בעולם. וע"כ היה קוצר רוח, הוא רוח האחרון, המלכות, שהייתה קצרה ידה מהושיע לישראל.

קול ודיבור

קשה, שרגזה עליו, על מה שאמר, ומאז באתי אל פרעה. הרי שהמלכות התחילה לדבר עימו, אע"פ שהייתה בגלות. והוא מטעם, שהדיבור היה להראות רוגו. כי הדיבור התחיל לדבר והפסיק, והקול, ז"א, השלימו. ומסיים הכתוב, ויאמר אליו אני ה', אשר ה' הוא ז"א. משום שהדיבור היה בגלות ועוד לא הגיע זמנו לדבר. ע"כ דיבר עימו ז"א.

ע משום זה משה לא היה שלם מתחילה, שיהיה לו מילה, המלכות, שהוא קול הצריך למילה. והוא בא בשביל הדיבור, להוציא מן הגלות. כיוון שיצא מן הגלות והתחברו הקול והדיבור ביחד בהר סיני, נשלם משה ונרפא מן ערל שפתיים שלו, ואז נמצא קול ודיבור יחד בשלמות.

עא כל הימים שהיה משה במצרים, שרצה להוציא את המילה מן הגלות, לא דיבר המילה, שהיא הדיבור. כיוון שיצא מן הגלות, והתחבר קול ודיבור, מילה ההיא שהיא דיבור, המלכות, הנהיג וניהל את ישראל. אבל לא דיבר עד שקרבו ישראל אל הר סיני, ופתח בתורה. ואם תאמר, הרי כתוב, כי אמר אלקים, פן יינחם העם. והשם אלקים יורה על מלכות. הרי שדיבר קודם מתן תורה. ומשיב, כי אמר, אינו דיבור בפה, אלא רצון הלב בדממה, הנקרא אמירה, כמו ויאמר המן בליבו.

עב וידבר אלקים אל משה ויאמר אליו אני ה'. קמתי אני לפתוח לדודי ודודי חמק עבר. קמתי אני לפתוח לדודי, זהו הקול, ז"א, דודה של המלכות. כנסת ישראל, המלכות, כשהיא בגלות, הסתלק

סו ואני ערל שפתיים. בתחילה כתוב, לא איש דברים אנוכי, כי כבוד פה. והקב"ה השיב לו, מי שם פה לאדם. והוא אמר, ואנוכי אהיה עם פיך. הכי יעלה בדעתך שלא היה כן? שאומר ואני ערל שפתיים? ואם כן, היכן הוא הדבר שהבטיח לו הקב"ה מקודם, ואנוכי אהיה עם פיך?

סז אלא, משה הוא קול, ז"א. הדיבור הוא המילה שלו, המלכות, הייתה בגלות. ע"כ היה משה ערל פה לפרש דברים. ומשום זה אמר, ואיך ישמעני פרעה, בעוד שהמילה שלי, המלכות בגלות, ואין לי מילה, ואני קול בחוסר מילה, שהיא בגלות. ע"כ, במקום המלכות, שיתף הקב"ה את אהרון עימו, שהוא שושבין של המטרוניתא.

סח כל זמן שהדיבור, המלכות, בגלות, נסתלק ממנו הקול, ז"א, והמילה הייתה ערלה בלי קול. כשבא משה, בא הקול, כי היה מרכבה לז"א, שנקרא קול. ומשה היה קול בלא מילה, משום שהמילה הייתה בגלות. וכל זמן שהדיבור הייתה בגלות, הלך משה אל הר סיני וניתנה התורה. בעת ההוא, נתחבר הקול עם הדיבור, ז"א עם המלכות. ואז דיבר דבר. כמ"ש, וידבר אלקים את כל הדברים. בבחינת קול בלא דיבור. וכך הלך עד שקרבו האֵלֶה. ואז נמצא משה שלם בדיבור כראוי, כי קול ודיבור היו ביחד בשלמות.

סט והתלונן משה על שהמילה חסרה ממנו. חוץ מזמן שהמלכות דיברה לרגו עליו, שכתוב, ומאז באתי אל פרעה לדבר בשמך הרע לעם הזה. מיד, וידבר אלקים אל משה, שהמלכות, מילה, שנקראת אלקים, דיברה אליו קשות. כי דיבור יורה לשון

הזה, אין השם הקדוש נזכר עליו, וע"כ הכליל אותו ביצחק. וע"כ נכתב תוספת הו' ביצחק. עתה שמת יעקב, בא הדבר למקומו. כמ"ש ואל יעקב.

עה באל שדי. שנראיתי להם מתוך מראה שאינה מאירה. מלכות, הנקראת אל שדי. ולא נראיתי מתוך המראה המאירה, ז"א, הנקרא הויה. ואם תאמר שהאבות השתמשו בנוקבא בלבדה, המלכות. לא נפרדו ז"א מנוקבא כלפי האבות לעולם. כמ"ש וגם הקימותי את בריתי איתם, כי הברית, יסוד דו"א, התחבר עם המלכות.

עו מן הקב"ה יש לאדם ללמוד, שלא יפריד בין ז"א לנוקבא, שכתוב, באל שדי, שהיא הנוקבא. וכתוב, וגם הקימותי את בריתי איתם, שהוא יסוד דו"א, שהתחבר עימה. ולמדנו, מי שזכה לברית, ליסוד דו"א, זכה בארץ, שהיא הנוקבא. מטעם היותם מחוברים זה בזה.

הקול ממנה, המילה השתככה ממנה, כמ"ש, נאלמתי דומיה. ואם נתעוררה לדבר, כתוב, ודודי חמק עבר, כי הקול הסתלק ממנה, ונפסקה המילה. ועל זה, וידבר אלקים אל משה, שהתחילה לדבר, ופסקה ושתקה. ואח"כ השלים הקול, ז"א, ואמר, ויאמר אליו, אני הויה.

עג וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי. ואל יעקב כתוב תוספת ו', להורות שהוא בחיר שבאבות. כי הו' מורה על ת"ת, קו אמצעי דו"א, ששלמותם אברהם ויצחק תלויה בקו אמצעי, יעקב. כמ"ש אלקי אברהם אלקי יצחק ואלקי יעקב, שביעקב נאמר תוספת ו'.

וכתוב, אני ה' אלקי אברהם אביך ואלקי יצחק. הרי שכתוב ביצחק תוספת ו'?

עד משום שיעקב היה חי, והכתוב הכליל את יעקב ביצחק, שנחשכו עיניו והיה כמת. שהרי בעוד שהאדם חי בעולם

גורו לכם מפני חרב

עז גורו לכם מפני חרב כי תמה, עוונות חרב. חרב, זהו חרב נוקמת נקם ברית. חרב, המלכות, עומדת להסתכל על מי שמשקר בברית, יסוד, שכל מי שמשקר בברית, שפוגם אותו בעריות או בשכבת זרע לבטלה, חרב נוקמת ממנו נקמה.

עח שכתוב, כי תמה עוונות חרב. משום שכל המשקר בברית, מרחיק תאוות המלכות לקבל שפע מז"א, ואינו נוטל שפע מי שנוטל, היסוד, ואינו נותן למקומו, המלכות, משום שלא נתעורר אליו מקומו, שהיא המלכות. כי מסיבת פגם הברית לוקחה ממנה התאוה לקבל שפע. וכל מי ששומר ברית, גורם לעורר ברית למקומו, למלכות, ומתברכים העליונים והתחתונים.

עט כשנמצאים צדיקים בעולם, יש מי שמעורר ברית הוה למקומו. שכתוב, וגם הקימותי את בריתי איתם, לתת להם את

פ כמ"ש אשר גרו בה, שמיום שנתקרבו אל הקב"ה, פחדו בה מפני ה' ויראה עילאה הייתה בה, לשמור מצוותיו. כי המלכות היא מידת היראה, ואם בשמירת הברית לא יטיל האדם מורא על ראשו, לא יירא עוד מפני הקב"ה לעולם בשאר המצוות.

פא בהתעוררות של מטה, כשהתעוררו ישראל אל הקב"ה וצעקו לפניו, כתוב, ואזכור את בריתי, ואז התעורר החשק לקשור את הכל בקשר אחד. כי כיוון שהברית, יסוד דו"א, התעורר, הנה התעורר קשר כל הספירות דו"א. ואזכור את בריתי, פירוש,

ואזכור את בריתי, ואזכור את בריתי, פירוש,

פב וידבר ה' אל משה ואל אהרון. ע"כ נאמר, ויצוום אל בני ישראל, שציווה לנהל אותם בנחת כראוי. ואל פרעה, פירוש, לנהוג בו כבוד.

לחבר אותו במלכות. וע"כ כתוב, לכן אמור לבני ישראל אני הויה. שכל הספירות התחברו בקשר אחד לגאול את ישראל ממצרים.

אלה ראשי אבותם

פג אלה ראשי בית אבותם. אמר הקב"ה, דברו לבני ישראל בנחת, כי אע"פ שהם נמצאים בעבודה קשה, מלכים בני מלכים הם. לשון רביים.

פד למה נזכר כאן פינחס, הלא הכתוב מביא מוצאם של משה ואהרון בלבד? אלא ראה הקב"ה את אהרון, בשעה שאמר, ואזכור את בריתי, ששני בניו של אהרון עתידים לפגום לברית הזו, ועתה ששולח אותו למצרים, להוציא את ישראל, רצה להעביר את אהרון, שלא יתן לו ללכת בשליחות הזו. אלא כיוון שראה הקב"ה את פינחס שעומד ומקיים את ברית הזו במקומו, ותיקן הפגם של נדב ואביהו, מיד אומר הכתוב, הוא אהרון ומשה, אמר הקב"ה, עתה הוא אהרון, הוא אהרון שמתחילה, כמטרם שפגמו נדב ואביהו בברית, מחמת שפינחס תיקן את הפגם.

פה הוא אהרון ומשה. כתוב הוא וצריך היה לומר הם? אלא לכלול אותם זה בזה, הרוח, שהוא משה, במים, שהוא אהרון. וכשאומר, הוא משה ואהרון, הוא לכלול מים, שהוא אהרון, ברוח, שהוא משה. כי משה הוא בחינת רוח, תפארת דו"א. ואהרון הוא בחינת מים, חסד דו"א. ועל כן כתוב, הוא אהרון ומשה, ולא הם. כי נכללים זה בזה.

פז ע"כ הסמיך אלה ראשי בית אבותם, ללמד, שכולם לא שיקרו בחוקיהם, ולא התערבו בעם אחר, אלו הם שעמדו במקומם הקדוש, ולא שיקרו להתערב במצרים. ע"כ הסמיך אלה ראשי בית אבותם, כדי להביא מוצאם של משה ואהרון, שהם הראויים להוציא את ישראל, ולדבר אל פרעה, ולייסר אותו בַּמַּטֶּה, כי בכל ראשי ישראל לא היה נמצא כמוהם.

פח ואלעזר בן אהרון לקח לו מבנות פוטיאל לו לאישה. ותלד לו את פינחס. אלה ראשי אבות הלויים. פנחס קיים כמה אלפים ורבות מישראל, והוא קיים כמה ראשי אבות, בעת שהרג את זמרי ואת כוכי, ונתעצר המגפה מעל ישראל. על כן, כתוב בו, אֵלֶּה, לשון רביים.

פח עוד, ותלד לו את פינחס אלה ראשי אלה ראשי, לשון רביים, כי האבדה של ראשי הלויים נמצאה בו. ומה שהם החסירו ונשרפו, השלים הוא. והרויח הכהונה שלהם, וצורת שניהם שרתה בו בפינחס. האבדה של ראשי הלויים נמצאה בו. הם נדב ואביהו. הם הפרידו את הברית, המלכות,

פט וידעת היום וְהַשְּׁבוֹתָ אֶל לַבְבְּךָ כי הויה הוא האלקים. היה צריך לומר, וידעת היום כי ה' הוא האלקים ולבסוף, והשבות אל לבבך. כי הידיעה, שה' הוא

וידעת היום וְהַשְּׁבוֹתָ אֶל לַבְבְּךָ

האלקים, מכשירו להשיב אל הלב כן. ואם כבר השיב אל ליבו, מכל שכן שיש לו ידיעה. הַשְּׁבוֹתָ אֶל לַבְבְּךָ, היה צריך לומר, ולא לבבך.

וידעת היום וְהַשְּׁבוֹתָ אֶל לַבְבְּךָ כי הויה הוא האלקים. היה צריך לומר, וידעת היום כי ה' הוא האלקים ולבסוף, והשבות אל לבבך. כי הידיעה, שה' הוא

תִּמְשַׁכְנָה ברכות למטה. ועל זה נאמר, שִׁחַתְתָּ לֹא עִם ו'. לא עם א' כתוב, שאינם מקבלים ברכות להמשיך אל התחתונים. וע"כ הם שורים בפגם. בשביל שהרשעים מפרידים היצר הרע מיצר הטוב, ומתדבקים ביצר הרע.

צג יהודה בא מצד שמאל, כי יהודה הוא מלכות, שבאה מצד שמאל. והתדבק בימין, כדי לנצח עמים ולשבור כוחם. כי אם לא היה מתדבק בימין, לא היה משבר את כוחם. למה התדבק בימין, והרי השמאל מעורר דינים בעולם? ולמה לא הספיק לו השמאל, לשבר כוחם של העמים?

צד בשעה שהקב"ה דן את ישראל, אינו דן אותם אלא מצד שמאל, כדי שידחה אותם בשמאל, ומקרבם בימין. אבל לשאר עמים, דוחה אותם בימין, ומקרב אותם בשמאל. וכשאחד מהם נתקרב לקדושה ונתגייר, נקרא בשם גר צדק, שצדק הוא שם המלכות מצד שמאל שבה. הרי שמקרבם בשמאל. כלומר, דוחה אותם מימין, כמ"ש, ימינך ה' נִאֲדָרִי בכוח, ימינך ה' תרעץ אויב. מקרב אותם בשמאל, הוא כמו שאמרנו, שהמתקרב מהם נקרא גר צדק, שהוא שמאל. כי ישראל נמשכים מקו אמצעי. וכשחוטאים, ומגבירים השמאל על הימין, אז השמאל מענישם. וכשעושים תשובה, מקרבם הקב"ה בימין שהוא חסד, וחוזרים לקו אמצעי. אבל האומות, שורשם בקו שמאל ומשם חיותם. וכשנִלְקִים, הוא בהתגברות הימין על השמאל שלהם. וכשמתקרבים, מרפאים את שורשם, שהוא קו שמאל. ע"כ המתקרב מהם נקרא גר צדק, שהוא שם השכינה, כשמתוקנת מצד שמאל.

צה משום זה יהודה, שהוא מצד שמאל, התדבק בימין, כדי להכניע העמים. ונסיעותיו הם לימין הדגלים. ואלו השבטים שעומו, התחברו כולם לימין: יששכר שעמל בתורה, שהיא ימין, שכתוב, מימינו אש דת לָמוֹ. וכן ובולון, שהוא תומך התורה, שהיא ימין, כמ"ש שוק הימין, כי שוק הימין תומך צד הימין שבגוף. וע"כ נקשר יהודה משמאל

צ לבבך פירושו, יצר הטוב ויצר הרע, השוכנים בלב, נכללו זה בזה, והם אחד. ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך, היינו בשני יצריך, ביצר הטוב וביצר הרע. שיהפוך מידות הרעות של יצר הרע להיות טובות, דהיינו שיעבוד עימהם את ה' ולא יחטא על ידיהם, ואז ודאי אין עוד הפרש בין יצר הטוב ליצר הרע, והם אחד.

ואז תמצא כי הויה הוא האלקים. שמידת הדין, שנקרא אלקים, נכלל בהויה, שהוא מידת הרחמים. כי נכללו זה בזה, כמו שיצר הרע ויצר הטוב נכללו בלב, והוא אחד. הרי שאין לדעת, כי ה' הוא האלקים, אלא על ידי וְנִתְּבוֹת אל לבבך. לכן הקדים הכתוב, והשיבות אל לבבך, לדעת על ידו את הדבר, שה' הוא האלקים.

צא הרשעים עושים פגם למעלה, על ידי מעשיהם הרעים. הפגם הוא, כי השמאל אינו נכלל בימין למעלה, אלא שולט בדין בפני עצמו, משום שהיצר הרע למטה אינו נכלל ביצר הטוב, לעבוד עימו להמשכת הטוב, מחמת החטאים של בני אדם, שחוטאים ע"י יצר הרע, וממשיכים שליטת הדין על ידו. ואינם עושים פגם למעלה, אלא לעצמם ממש.

כמ"ש, שִׁחַתְתָּ לֹא בְּנֵי מוֹמִם. שתחילה אמר, שיחת לו, שמשמע שעושים פגם למעלה. ואח"כ לא בְּנֵי מוֹמִם, שמשמע שאינם עושים פגם למעלה. כביכול עושים פגם ואינם עושים פגם: עושים, שגורמים, שלא ימשיכו עליהם הברכות של מעלה, כמ"ש, ועצר את השמים ולא יהיה מטר. הרי שפוגמים צינורות השפע למעלה. ולא עושים, משום שהשמים, הצינורות של מעלה, מקבלים לעצמם ברכות ושפע כמה שצריכים, אלא שאינם מקבלים שפע להמשיך למטה. ודאי אין זה פגם ומום שלמעלה, אלא, מומם של אלו הרשעים הוא, ועליהם שורה הפגם ולא למעלה.

צב ועוד, לו. לֹא עִם ו' פירושו, שלא נכלל הימין בשמאל למעלה, כדי שלא

ויצר הרע. ובכל נפשך, זהו נפש דוד, שניתנה ביניהם. ובכל מאודך, היינו לכלול הימין והשמאל למעלה, במקום שאין בו שיעור.

כשהאדם עובד אל הקב"ה בשני היצרים, שגם במידות רעות שביצר הרע עובד ועושה נחת רוח ליוצרו, נמצאים מתיחדים הימין והשמאל שלמעלה, שהם חסד וגבורה, כמ"ש, ה' הוא האלקים. ואז משלים המלכות, הנקראת נפש דוד. כי ניתנה ביניהם. שזהו, ובכל נפשך. וגם מעלה, החסד וגבורה, שלמעלה אל הג"ר, ולכך נאמר, ובכל מאודך. כי מאוד, משמעותו, שאין לו שיעור, הג"ר, שאין בהם השגה.

צט ובכל מאודך. זה יעקב, ז"א, שאוחז לכל הצדדים, לימין ולשמאל, מטעם היותו קו אמצעי. אם תאהב את הקב"ה בשני יצריך, תשלים את נפש דוד, ותשלים את ז"א, שנקרא יעקב, והכל הוא ייחוד השלם כראוי. משום זה אומר הכתוב, הוא אהרון ומשה, הוא משה ואהרון. כי הכל הוא אחד, שהתייחדו זה בזה בלי הפרש ביניהם.

ומימין, צפון שהוא שמאל, במים שהם ימין.

צו ראובן שחטא לאביו. שרה בימין, חסד. ומחמת החטא התקשר בשמאל והתדבק בו. וע"כ אלו הנמצאים עימו בדגלו, הם שמאל. שמעון שמאלי מצד החיה, שיש לה פני שור, גבורה. גד הוא שוק השמאל, הוד, שכתוב, גד גדוד יגודנו והוא יגוד יעקב, אשר יגוד היא פעולת השמאל, ועקב, שוק.

צז והשבות אל לבבך, הוא לכלול ביחד השמאל והימין. ואז תדע כי ה' הוא האלקים. עתה מובן מה שנאמר, הוא אהרון ומשה, הוא משה ואהרון. שהוא ללמד שהרוח, ת"ת, התחבר במים, חסד, והמים, חסד, התחברו ברוח, ת"ת, להיות אחד. וע"כ כתוב הוא.

צח ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך. כעין זה, ביחוד ימין ושמאל, גם כאן נרמז ייחוד הקדוש. ואזהרה הוא לאדם, לייחד את השם הקדוש כראוי, באהבה עליונה. בכל לבבך, היינו בשני יצריך, ימין ושמאל, שנקרא יצר הטוב

קח את מטך, יהי לתנין

קא והוא העיר השחר. וכשבא היום, אמר, מה אהבתי תורתך כל היום הוא שיחתני. שכל מי שעוסק בתורה להשלים את הדין על בירוורו, הוא כאילו קיים את התורה כולה. משום זה כתוב, כל היום היא שיחתני, כי עסק בבירור הדין.

קב כי ידבר אליכם פרעה, ואמרת אל אהרון, קח את מטך והשלך לפני פרעה, יהיה לתנין. דוד הוא מלך ישראל, וצריך לדון העם, להנהיג את ישראל, כרועה המנהיג את צאנו, שלא יסורו מדרך האמת. ובחצות לילה אקום להודות לך על משפטי צדקך. שעסק בתורה ובתשבחות להקב"ה עד שבא הבוקר.

חצות לילה ויום

קג בימי דוד המלך היה מקרב, כל אלו חִיְתוּ שָׁדִי, דרי ג' עולמות בי"ע, אל הים, המלכות. כיוון שבא שלמה, והנוקבא הייתה בימיו במילואה, יצא הים, הנוקבא, ונתמלא. כלומר, שעלתה לאו"א עילאיו, ששם תכלית המילוא שלה, והשקתה אותם. כי אז עלו כל

קד ביום עסק בתורה להשלים דינים. ובלילה עסק בשירות ותשבחות עד שבא היום, כי כל היום עסק להשלים ולברר דינים, שמאל, כדי לכלול השמאל בימין. כי יום הוא ימין, חסד. בלילה עסק בתשבחות, חסדים, כדי לכלול מדרגת הלילה, דין, ביום, חסד.

בני ביי"ע לאצילות, וקבלו שפָּעַם מן הים, ומלאו את המים בימים, שהם מטטרון וסנדלפון שהם התנינים הגדולים העליונים, שכתוב בהם דבריאה, שהם עליונים על שאר דרי ביי"ע.

תנין רובץ בין יאורים [תנינא רביץ בין יאורין]

מארבע רוחות. ד' פעמים ר"ג, הם אלף יאורים שמצד הקדושה. והמדרגות השטות באלו אלף יאורים נקראים תנינים קדושים.

קה מיי"ג נהרות שמשמאל, והמעיינות שבימין, יוצאים שלושה עשר יאורים, אורות השמאל, נכנסים אליהם ולוקחים מים תצ"ט ומחצה מצד ימין, ותצ"ט ומחצה מצד שמאל. נשאר מחצה מכאן ומחצה מכאן, ונעשות שתי המחצות אחת, זו נכנסת בין אלו היאורים, ונעשתה נחש.

יי"ג יאורים, הנמשכים מיי"ג נהרות מעיינות, אינם מקליפות. שהרי עודם במספר י"ג, הכולל את קו האמצעי. אבל הם שורשי הקליפות, שמהם יונקים הקליפות, שאינם חפצים בקו אמצעי, הממעט את קו השמאל, שלא ישפיע ממעלה למטה. וע"כ הקליפות, המקבלים רק מב' הקווים ימין ושמאל ולא מקו אמצעי, לוקחים מעצמם מים, השפיע, מיי"ג היאורים.

אמנם היאורים אינם משפיעים להם, להיותם עוד בקדושה, אלא שהם אמצעים בין הקדושה ובין הקליפות. וע"כ אינם רוצים להשפיע אל הטומאה. אלא שהקליפות ממשיכים מעצמם, מב' קווים ימין ושמאל שבי"ג יאורים, ה' ספירות, ה' מאות מקו שמאל, ימין, וה' ספירות, ה' מאות מקו שמאל, דהיינו גם מחזה ולמטה, אלא שחסר להם חצי ספירה מכל קו. כי ספירה האחרונה, שהיא הוד והיא מלכות, כי חג"ת נ"ה, הם בחינת כח"ב תו"מ, אין לה מאה ספירות, כי בחינת עצמה, שהיא מלכות דמידת הדין, חסרה משם.

וע"כ אין לה אלא ט"ס ראשונות, שהם צ'. ומספירת המלכות יש לה ג"כ ט"ס ראשונות, שהם ט'. ומן המלכות של המלכות דמלכות, מוצצים ג"כ את חלק העליון שלה

קד לחלק בין התנינים הגדולים דקדושה לבין התנין הגדול דקליפה. כמ"ש, כי ידבר אֲלֵיכֶם פרעה, ואמרת אל אהרון, קח את מטך והשלך לפני פרעה, ויהי לתנין. ויעשו גם הם חרטומי מצרים בְּלִהְטִיהֶם כן, וישליכו איש מטהו ויהיו לתנינים. מהו ההפרש שבין תנין דקדושה של מטה אהרון, לבין התנין דחרטומים.

מצד ימין העליון, מקו ימין של הבינה, יוצאים י"ג מעיינות עליונים ונהרות עמוקים, שהם כיסא העליון, בינה. וד' רגלי הכיסא, חגת"ם דו"א, שכל אחד מהם כולל חג"ת, והם י"ב, ועצם הבינה שעליהם, הכיסא, הוא י"ג. והם נחלקים לב' קווים ימין ושמאל, כי גם הת"ת נחלק לימין ושמאל, חסד וגבורה. הימינים נקראים מעיינות, והשמאלים נהרות. אלו עולים, היינו השייכים לשמאל, שהם מאירים ממטה למעלה. ואלו יורדים, היינו השייכים לימין, שהם מאירים ממעלה למטה. ונכנס כל אחד בחברו, שכלולים זה בזה. כי אחד, שהוא קו אמצעי, מוציא, כלומר שממעט, ראשו דקו שמאל, הנקרא נהר, ומביאו בשני גופים, הנקראים מעיין ונהר. כי ע"י מסך דחיריק של קו אמצעי, מתמעט הראש דקו שמאל. ואח"כ נכללים זה בזה. וראש, ו"ק דג"ר, מתגלה מבין שניהם. גוף אחד מבחינת נהר, שמאל וחכמה, לוקח מהחסדים שבימין למעלה, ומוציא למטה לתחתונים, אלף יאורים היוצאים לארבעה צדדים, שהם חג"ת ומלכות. שבכל אחד מהם ר"ג יאורים.

יאורים, ה' ספירות חג"ת נ"ה, המשפיעים הארת החכמה משמאל דבינה. כל אחת היא מאה, והם חמש מאות. ובהיות השמאל נכלל בימין, משפיע רק מחזה ולמעלה, שהם ב' ספירות ומחצה. חסד גבורה וחצי ת"ת עד החזה, שהם מאתיים וחמישים, ר"ג לכל צד

תנין הזה רובץ בתוך יאוריו. ואינו שוחה בהם. כי הרובץ אינו עושה פעולה, ואינו ממשיך החכמה ממעלה למטה. מה שאין כן השוחה, הוא עושה פעולה והמשכה ממעלה למטה, ומתגלה משום זה מידת הדין שבו. וכתוב, שפוגם אותם, אחת לע' שנה. כי שבעים שנה נמשכות מו' מידות הג' גה"מ, שכל אחת מהן כלולה מעשר. ומתחילות מחסד ומסתיימות במלכות, כי המדובר בכלים, שבהם העליונים נגדלים תחילה. ואחת לשבעים שנה, השנה האחרונה, המלכות דמלכות של התנין, בחינה זו בדיוק לקח מן היאורים. וע"כ כשרובץ בהם, חוזר ומשלימים.

קח אבל כשהוא שוחה בהם, יוצא לשון אש אחת בקליפות, שנגלה הנקודה דמידת הדין שבו. ואז היאורים כולם עומדים וזועפים בועף, שמרוממים גליהם למעלה ויורדים למטה, המכונה זעף. מתערבים אלו היאורים זה בזה ומקבלים צבע תכלת הנוטה לשחור, גוון המלכות. וגלגלים נוסעים למעלה בארבע רוחות העולם, גלגלי מרכבה דקדושה הממשיכים ג"ר ע"י נסיעתם. והתנין זוקף זנבו ומכה למעלה בגלגלים, שפוגם אותם, ומכה למטה ביאורים. כולם בורחים ממנו.

קט עד שלצד צפון קם שלהבת של אש אחת, שנגלו דינים דבינה ע"י עליית המלכות אליה, והכרוז קורא, התייצבו אגודות, והתפזרו לד' זוויות, כי נייעור מי שישים מוקש על פניו של התנין, הרובץ בתוך יאוריו. אז מתפזרים כל האגודות. ולוקחים את התנין ונוקבים פניו בצד לחייו, ומכניסים אותו לנקב התהום רבה, בינה דקליפות. עד שנשבר כוחו, אז מחזירים אותו לנהרותיו.

בעת שהתנין בא לאחת מע' שנותיו שלו, המלכות שבמלכות שלו, שולט זנבו, נקודת המלכות הבלתי ממותקת בבינה, והוא מכה בו למעלה בקדושה ולמטה. אז צריכים לשים את התנין במלכות, כמ"ש, ונתתי חתים בלחיך. כי אז חוזרת המלכות לבינה,

שמחזה ולמעלה. וחלקה התחתון שמחזה ולמטה חסרה בהכרח, כי היא תמצית הנקודה דמידת הדין שבה, שלא נמתקה בבינה, והיא בבחינת המלכות דצ"א, שאינה ראויה לקבל אור. ובכל מקום שהיא מתגלה, היא דוחה כל האורות משם. וע"כ לא יכלו האלף יאורים לקבל אותה. והם אלף חסר אחד. מתצית מלכות המלכות דמלכות שמקו ימין, ומחצית מלכות המלכות דמלכות שמקו שמאל. ומשתי המחצות האלו נעשה הנחש, שהוא טומאה ממש. אמנם אין הכוונה שכל הנחש נעשה מהן, אלא שיש לו ג"כ מט"ס ראשונות הממותקות בבינה. והכוונה היא, שזוהמא זו שכולו מידת הדין, שממיתה כל הנוגע בה, היא נכללה בנחש הטמא. ונמצאת כזנב שלו. והוא תנין הטמא.

קו הראש של התנין אדום כורד, שגוון אדום יורה על דינים הנמשכים מבינה. קשקשותיו קשים כברזל, שבחינת מלכות מעצמותה נקראת ברזל, מידת הדין. כנפיו השטים, סנפירים, ובאים לכל אלו יאורים. כשמעלה זנבו, המלכות שלו, נקודה דמידת הדין, מכה ובוועט לשאר הדגים, אין מי שיעמוד לפניו. כי נקודה זו דמידת הדין, שבזנבו, בכל מקום שנוגעת, היא מעוררת שם מידת הדין, שהיא צ"א, והאורות מסתלקים משם.

קי פיו של התנין אש לוהט. כששוחה בכל אלו היאורים, ממשיך החכמה ממעלה למטה, כמו היאורים, מזדעזעים שאר הדגים, המדרגות, אשר שם, מפחד שלא יגלה את נקודה דמידת הדין שבהם, ובורחים משם אל הים, המלכות דקדושה.

אחת לשבעים שנה הוא רובץ בסדר זה, בתצ"ט וחצי יאורים שבימין, ומשלים את המחצה החסרה שבימין. ואחת לשבעים שנה הוא רובץ בסדר הזה, בתצ"ט וחצי יאורים שבשמאל, ומשלים את המחצה החסרה שבשמאל. כי התנין נבנה מב' מחצות האלו החסרים בהם. ונמצא, כי אלף היאורים החסרים אחד נתמלאו ממנו, כלומר שנשלמו על ידו.

שבוזב שלו. כדי שלא יקלקל המקומות של הרקיעים ועמודיהם, שלא יקלקל בנקודת הדין שלו את המיתוק של המקומות, שהם המלכויות הממותקות בבינה, שממיתוק זה יוצאים הרקיעים, שהם המסכים דצ"ב. ועמודיהם, שהם הנה"י הנמשכים מהרקיעים האלו. ועליהם כולם מודים ומשבחים, בואו נשתחוה ונכרעה נְבַרְכָה לפני ה' עושינו. כי חזרת המדרגה מג"ר לו"ק מכונה כריעה והשתחויה. וודאי שאין מדרגה שתשבח על חזרתה לו"ק. אמנם בעת שמתגברים הדינים דמידת הדין שבתנין, הפוגם למדרגות של מעלה ושל מטה, ואין מי שיעמוד לפניו. נמצא, כשמשמים לו המוקש בפניו ע"י חזרת הבינה וכל המדרגות לבחינת קטנות, שע"ז באה תנין לנקב התהום רבה, ואובד שם הדינים דמלכות, המלכות שלו הבלתי ממותקת, שבוה נשבר כוחו של התנין. ואח"כ חוזרת הבינה וכל המדרגות לגדלותם, והתנין אינו יכול עוד להזיק. נמצא, שעל כריעה והשתחויה הזו, כלומר על חזרתם לו"ק בלי ראש, כדי להשים מוקש בפניו של התנין, כל המדרגות שמחים, ומודים לה' ואומרים, בואו נשתחוה ונכרעה. כי עי"ז ניצלו מן התנין. והנה נתבאר היטב התנין דקליפות, שהוא חזרת מטה החרטומים להיות תנין. אבל מטה אהרון, שנעשה לתנין, הוא תנין דקדושה, הנמשך ממעיינות עליונים ונהרות עמוקים, הנמצאים באלף יאורים, המתחלקים לארבע צדדים.

קיא אבל התנינים העליונים העומדים למעלה בקדושה, לויתן ובת זוגו, הם שנתברכו. אלו שולטים על כל שאר הדגים, שהם המדרגות הנמצאות ביאורים. שכתוב, ומלאו את המים בימים. ועל זה כתוב, מה רבו מעשיך ה', כולם בחכמה עשית.

והבינה באה לקטנות, וכל המדרגות הנמשכות ממנה חוזרים לקטנות, מחמת הדינים שבבינה.

עד שלצד צפון קם שלהבת אש אחת, שעלו הדינים דמלכות לבינה. ובעת שיש ג"ר במדרגות, נבחן שכל מדרגה יש בה אגודה של שלושה קווים. כי אחד, שהוא קו האמצעי, מוציא, ממעט, ראשו של קו שמאל, ומביאו בשני גופים, וכשחוזרות לקטנות, נבחן שנתפזרו האגודות. התיצבו אגודות, והתפזרו לדי' זוויות, חזרו לקטנות, כי נייעור מי שישים מוקש על פניו של התנין, והמוקש שמשמים על פניו, ולוקחים את התנין ונוקבים פניו בצד לחייו, שעושים בו נקב בבחינת הפנים שלו, ששם היא בינה שלו. הראש של התנין אדום כורד, ושולטים בו גם דינים דבינה, וחוזר לקטנות. ואז מעלים אותו לנקב התהום רבה, לבינה דקליפה הנאחזת בקטנות הבינה, עד שנשבר כוחו, כוח הזנב שלו, ואינו יכול עוד לפגום בזנבו. והוא מטעם שהקליפות נמשכות לפגום מה שהוא יותר למעלה. וכיוון שהתנין הוא בנקב התהום רבה, ששם פוגם הבינה, את המלכות הממותקת שמה, כבר אובד כוחו שבוזב, שפוגם רק בחינת ז"ת בלבד, וע"כ נשבר כוח התנין, ואינו יכול עוד להזיק בזנבו.

וזה נבחן למוקש כלפי התנין. כי מחמת שהושיטו לו דינים דבינה, איבד את דינים דמלכות. ואז מורידים שוב את המלכות שעלתה לבינה, אל מקומה. וחוזרת הבינה לגדלותה. וכן כל המדרגות הנמשכות ממנה, עד האלף יאורים חסר אחד, ששם רובץ התנין, הדינו שחוזר לרבוץ בתוך יאוריו.

קי אחת לשבעים שנה עושים לו כן, כי כשבא לסוף שבעים שנה, שהיא מלכות דמלכות שלו, נמצא חוזר ומתעורר כוח הדין

להט החרב המתהפכת

עלים וזמורות מתקשט לישראל, שאוכלים אותו. כך השכינה העליונה, בינה, מתקשטת,

קיב אשכול הכופר דודי לי. אשכול, אימא עילאה, בינה. כמו שאשכול, בכמה

למטה. ואז נקרא ז"א עץ חיים. שמקבל ג"ר וחיים מן הבינה. ואור זה של ז"א נקרא אור זכר, אנשים. לפיכך נקראת המלכות להט החרב המתהפכת. כי בחטא התחתונים יורדים ז"ן מן הבינה למטה, ואז הזיווג הוה"י אדנ"י. וכשעושים תשובה, עולים ז"ן שוב לבינה, וכל הדינים שבה מתהפכים לרחמים, והזיווג הוא הוה"י אדנ"י.

קטו עץ החיים זה עומד בעולם הבא, בינה, שכל שמות הדין מתהפכים בה לרחמים. ומשום זה העולם הבא, בינה, לא כהעולם הזה, מלכות. העולם הזה, על בשורות טובות אומר, ברוך הטוב ומיטיב, ועל בשורות רעות אומר, ברוך דיין האמת. ובעולם הבא כולו הטוב ומיטיב, אין שם דין. משום זה, בינה היא להט החרב המתהפכת מדין לרחמים, לצדיקים לתת להם שכר בעולם הבא. מלכות, היא להט החרב המתהפכת מרחמים לדין, לדון בהם הרשעים בעולם הזה.

קטז אבל מעץ הדעת טוב ורע, שהוא המטה הנהפך לנחש, שמתהפך לרע ממש, ולא מרחמים לדין, לפעמים מתהפכות הנשים לשדות, והאנשים לשדים. ומשום זה, וַיִּגְדַּע יַעֲקֹב לַרְחֵל, ומשום זה אין לאדם לשמש עם אשתו עד שמשיה עימה, אולי נחלפה אשתו בשדה. משום שהלהט, בעץ הדעת טוב ורע, מתהפכת מטוב לרע ממש. ואם תאמר, שמכשפי פרעה, שכתוב, ויעשו כן החרטומים בלטיהם, היו מהפכים בלהט שלהם את המטות שלהם לנחשים, איך יכלו לעשות את זה? שמצד אלו ההתהפכויות, שבעצה"ד טו"ר, הם יכולים להתהפך.

שדים ושדות הם הבריות שנבראו בערב שבת בין השמשות ולא נגמרו. וע"כ מגולה בהם מידת הדין הבלתי ממותקת, ואין בהם תיקון הגניזה, כמו במדרגות דקדושה. ולפיכך הם מזיקי עולם. כי בכל מקום שהם מתדבקים, מקלקלים שם תיקון הגניזה. ונקודת המלכות דמידת הדין הבלתי ממותקת, מתגלה שם. שמסיבתה מוכרחים

שמעלית מ"ן לחכמה, בכמה עדיים, של שמונה כלים, ד' אותיות הויה וד' אותיות אדני, שהם ז"ן. מכמה קרבנות שישראל מקריבים, מכמה מיני תכשיטים שכיפרה לבניה, והיא עומדת בהם לפני המלך, חכמה, מיד, וראייתה לזכור ברית עולם, שמזדווג עמה. והבינה נותנת לנו מהבקשות שלה, ששאלה מחכמה בעדינו, ע"י אלו הברכות שתיקנו רבנן בתפילה, לבקש לפני המלך.

קיג בזמן זיווג חו"ב, כל הדינים של שכינה התחתונה, המלכות, הוה"י אדני, מתהפכים לרחמים, י"ה ו"ה. לקיים, אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו. כלומר, י"ה ו"ה. אם יאדימו כתולע, שהוא הוה"י, כצמר יהיו, שהוא י"ה ו"ה. כל הדינים של המלכות מתלבנים משכינה העליונה, מבינה.

קיד השכינה, הוה"י, להט החרב המתהפכת לשמור את דרך עץ החיים. נקראת להט החרב המתהפכת, משום שמתהפכת פעמים לרחמים ופעמים לדין, פעמים אנשים ופעמים נשים, פעמים דין הוה"י, פעמים רחמים י"ה ו"ה. כי היא מצד עץ החיים. כלומר, אם השכינה מתחברת עם עץ החיים, ז"א שעלה לבינה, כל הדינים שבה מתהפכים לרחמים. ומצד עץ הדעת טו"ר, השכינה שאינה מחוברת עם עץ החיים, כל הרחמים שבה מתהפכים לדין, לדון בהם העוברים על דברי תורה.

שהמלכות בקטנות, דין, נבחן זיווגה עם ז"א בשם הוה"י אדנ"י. כי הוה"י, הוא הויה למפרע, המאירה ממטה למעלה. יוד בתחילה למטה, למעלה ממנה ה"ר, למעלה ממנה ו', ולמעלה בראש עומדת ה"ת. וזה יורה שז"א ו"ק בלי ראש, ומשפיע דינים לשם אדנ"י, המלכות, גם נקרא אור הו"ק דז"א, שמשפיע ממטה למעלה בשם אור נקבה, לפעמים נשים.

וכשמזדווגת עם ז"א דגדלות, שעלה לבינה, נבחן הזיווג בשם י"ה ו"ה אדנ"י. כי הויה ביושר יורה שמשפיע ביושר ממעלה

במוחין דקטנות, יש פחד שלא תתהפך לשדה, שתיקון הגניזה יתקלקל בה. שאין לאדם לשמש עם אשתו עד שמיש עימה, אולי נחלפה אשתו בשדה, וזה ז"א, שאינו משפיע אל המלכות בזיווג, מטרם שמשיך לה מוחין דגדלות, הנקראים סיפור, כמ"ש השמים מספרים. וכן נקראים דיבור. משום שכל עוד שהמלכות במוחין דקטנות, תוכל להתהפך לשדה, שתיקון הגניזה יתקלקל בה כמו בשדה. ולפי"ז, איך יכלו החרטומים להפוך המטות שלהם לנחשים, מכיוון שתיקון הגניזה מקולקל בהם ומידת הדין מגולה, אינם ראויים לקבל אפילו בהינתן חיים של נחש?

שמצד אלו ההתהפכות, שבעצה"ד טו"ר, הם יכולים להתהפך, ומצד התהפכות מטוב לרע ומרע לטוב, גם המכשפים יכולים להפוך לפי שעה את המטות שלהם לנחשים, להמשיך אורות דקליפת הנחש. כי לפי שעה, יכולים לגנוז את מידת הדין שלהם, ולדמות עצמם לאנשים ונשים. אבל לא לזמן הרבה. וסופה לחזור ולהתגלות. ואז פורח רוח החיים שמשכו מנחש דקליפה, והנחש שלהם חוזר למטה.

האורות להסתלק, כי כוח הצמצום רובץ עליה. וכל עוד ששולטים המוחין דקטנות באדם, הוא בבחינת התהפכות תמיד. ויש ב' מיני התהפכות, או מרחמים לדין ומדין לרחמים או מטוב לרע ומרע לטוב. כי מתחילה הם מתהפכים על האדם, מרחמים דבינה לדין דשמאל, קיפאון האורות כולם. שהוא כדי לדון את הרשעים, הנמשכים אחרי המוחין האלו. ואז הזיווג העליון הוא בסוד הוה"י אדנ"י. ואם מאריכים בחטאם, ואינם חוזרים בתשובה, מתהפכים עוד מטוב לרע, שמתגלה בהם מלכות דמידת הדין, שהייתה גנוזה בהם, שהוא רע, והאורות מסתלקים מהם, משום שלא זכה הוא רע. וזה נבחן שהאנשים ונשים הללו, שהיה בהם תיקון הגניזה, נתהפכו עתה לשדים ושדות, שאין בהם תיקון הגניזה. כי המלכות דמידת הדין שאינה ממותקת נתגלה בהם, כמו בשדים ושדות.

וכתוב, זמנים שנתהפכו הנשים לשדות ואנשים לשדים. וזה אמרו, ויגד יעקב לרחל. הגדה היא המשכת מוחין דגדלות, שיעקב, ז"א, המשיך מוחין דגדלות אל רחל, מלכות, כדי שלא תתחלף לשדה. כי כל עוד שהיא

קח את מטך

וחוה. ומן התחלת הנחש מתחיל שליטתו של פרעה, מצד שמאל. אז, כשראו התהפכות מטה אהרון לנחש, שמחו כל החרטומים, כי תחילת החכמה של הנחש שלהם היה כן. כי המוחין דקטנות דקדושה, הנמשכים משמאל, מכונה נחש. ושכנגדו הוא הנחש דטומאה, הנמשך משמאל, שמשם מושכים החרטומים את החכמה שלהם. וע"כ שמחו על מטה אהרון, שנהפך לנחש. מיד חזר מטה אהרון לעץ יבש, ובלע אותם.

קיט ועל זה תמהו וידעו, שממשלה עליונה יש בארץ, שהם חשבו, שלמטה בארץ אין שליטה חוץ מהם. אז, ויבלע מטה אהרון את מטותם, שחזר הנחש לעץ ובלע אותם.

קיד ואמרת אל אהרון קח את מטך. למה מטה אהרון, הרי מטה קדוש יותר? כי נחקק בו שם הקדוש בגן עדן העליון, ולא רצה הקב"ה לטמא אותו באלו המטות של החרטומים, שהיה צריך לבלוע אותם, כמ"ש, ויבלע מטה אהרון את מטותם. ולא עוד, אלא כדי להכניע לכל אלו הבאים מצד שמאל, צריכים למטה אהרון, משום שאהרון בא מימין, שהוא כהן, והשמאל נכנע אל הימין.

קידה הרי היה גלוי לפני הקב"ה, שאלו החרטומים יעשו נחשים. ואם כן, איזה חשיבות הוא לעשות לפני פרעה נחשים. הוא משום, שמשם התחלה אל העונשים, כלומר נחש הקדמוני שהכשיל את אדם

קכד הקב"ה ע"י הכל עושה שליחותו, וכמה שליחים יש אל הקב"ה, שעושה שליחותו ע"י דברים שיש בהם רוח חיים וע"י דברים שאין בהם רוח חיים.

קכה כמה יש לו לאדם להיזהר מחטאיו שלא יחטא לפני הקב"ה, ואבני ביתו וקורות ביתו מעידים עליו. ולפעמים הקב"ה עושה בהם שליחותו. מטה אהרון, שהוא עץ יבש, עשה בו הקב"ה ראשית הניסים. שתי שליחויות נעשו בו:

א. עץ יבש ובלע לתנינים שלהם.
ב. לשעתו קיבל רוח חיים ונעשה בְּרִיָּה.

קכו תיפה רוחם של אותם האומרים, שהקב"ה אינו עתיד להחיות המתים, שאיך אפשר, שיעשה מהם בְּרִיָּה חדשה. יבואו ויראו אלו הרשעים השוטים, הרחוקים מתורה ורחוקים ממנו, מן הקב"ה. שבידיו של אהרון היה מטה, עץ יבש, והקב"ה החזירו לפי שעה לבריה, שנשתנתה ברוח וגוף. אלו הגופים שכבר היו בהם רוחות ונשמות קדושות, ושמרו מצוות התורה, ועסקו בתורה ימים ולילות, והקב"ה הטמין אותם בעפר, הנה אחר כך, בעת שישמח העולם, אחר גמר התיקון, על אחת כמה וכמה, שהקב"ה יעשה אותם בריה חדשה.

קכז אותו גוף שהיה, יקום. שכתוב, יחיו מתיך, ולא כתוב, יברא. משמע, שהם כבר נבראו, אבל צריכים רק שיחיו. כי עצם אחד ישאר מן הגוף מתחת הארץ, ועצם ההוא אינו נרקב ואינו נעדר בעפר לעולם. ובעת ההוא הקב"ה ירכך אותו, ויעשה אותו כשאור בבצק, ויעלה ויתפשט לארבע זוויות, וממנו ישתכלל הגוף וכל איבריו. ואחר כך נותן בו הקב"ה את הרוח.

קכח ועל זה עשה אהרון שני אותות, אחד למעלה ואחד למטה. אחד למעלה, שנחש העליון דקדושה שלט על נחשים שלהם. אחד למטה, ששלט העץ על הנחשים שלהם, כי בלע אותם. ופרעה היה יותר חכם מכל חרטומיו, והסתכל שממשלה העליונה שולט על הארץ למעלה, ושולט למטה.

קכא כל מה שעושים המכשפים עושים באחיות עיניים. ומשמיענו הכתוב, ויהיו לתנינים, שעשו התנינים בפועל.

קכב הנני עליך פרעה מלך מצרים התנין הגדול הרובץ בתוך יאוריו. כי מתנין הגדול התחלת השליטה שלהם למטה, אבל החכמה שלהם נמשכת מתחת כל המדרגות של התנין ויאוריו.

התנין ואלף יאוריו קרובים לקדושה. ובעת ששוחה ביאורים מתגלה הטומאה בזנבו אחת לע' שנה. אבל מדרגות הטומאה שמתחת התנין הגדול ויאוריו, כבר הטומאה קדמה להם, ואינם ראויים להמשיך אור מתנין ויאוריו. וכתוב שהתחלת השליטה היא מתנין הגדול, וע"כ רק המלך שלהם מקבל ממנו, אבל חכמת מצרים עצמם היא ממדרגות התחתונות.

קכג החכמה שלהם היא במדרגות התחתונות, להכניע ולשעבד מדרגות האלו אל המדרגות העליונות, שהם תנין הגדול ויאוריו, שיקללו בהן. ואז יכולים להמשיך אור גם למדרגות התחתונות. ראשי שלטונות שלהם ושורשם הוא למטה מתנין הזה, ונאחזים בתנין, כי משם המדרגה העליונה שלהם, שהוא המלך, מקבל כוח. וע"כ דומה המלך שלהם לתנין הגדול הרובץ ביאוריו.

ויהיו דם

הרי כתוב, וימלא שבעת ימים אחרי הכות ה' את היאור?

קכט אלא מימי מצרים הוא נילוס.

קכח ויאמר, ונטה ירך על מימי מצרים על נהרותם על יאוריהם ועל אגמיהם ועל כל מקוה מימיהם ויהיו דם. איך היה יכול לכת לכול מימי מצרים, שבכל ארץ מצרים.

המלכות והבינה הכל אחד. ועל כך אמר, ארוממך אלקי המלך.

קלד כל ימיו דוד השתדל לתקן את הכיסא, המלכות, ולהאיר הפנים שלה באור הבינה, כדי שתגן עליה, והאיר תמיד את אור התחתון, מלכות, באור העליון, בינה, שתהיינה הכל אחד. שהמלכות תעלה לבינה, שאז הן אחד. וכשבא שלמה, מצא עולם, המלכות, שלם, והלבנה, המלכות שנתמלאה, שכבר עלתה המלכות לבינה, ונשלמה ונתמלאה שם בכל אורותיה, ולא היה צריך עוד להטריח עליה להאיר אותה.

קלה בשעה שרוצה הקב"ה לעשות נקמה בעמים עובדי עבודה זרה, מתעורר צד השמאל ומתמלאה הלבנה, המלכות, דם מצד ההוא. ואז נובעים דם המעיינות והנחלים שלמטה, כל אלו שהם לצד שמאל. ועל כן הדין שלהם דם.

קלו כשדם הזה מתעורר על איזה עם, הוא דם של הרוגים, כי יעורר עליהם עם אחר שיבוא ויהרוג אותם. אבל במצרים לא רצה הקב"ה להביא עליהם עם אחר, שיעורר עליהם דם, שיהרגם, משום שישראל היו ביניהם, ולא יצטערו ישראל היושבים בארצם. אלא הקב"ה היכה אותם בדם, בנהרות שלהם, שלא היו יכולים לשתות.

קלז ומשום שהממשלה שלהם שולטת באותו הנהר, פקד הקב"ה את הממשלה שלהם בתחילה, כדי שיוכה מתחילה האלקים שלהם. כי הנלוס היה אחד מן האלקים שלהם. וכן שאר אלקים שלהם היו נובעים דם. כמ"ש, והיה דם בכל ארץ מצרים ובעצים ובאבנים.

קלח לך אכול בשמחה לחמך, ושתה בלב טוב יינך, כי כבר רצה האלקים את מעשיך. מה ראה שלמה, שאמר מקרא הזה?

קלט כל דבריו בחכמה היו. לך אכול בשמחה לחמך, פירושו, בשעה שהאדם הולך בדרכיו של הקב"ה, הקב"ה מקרבו ונותן לו שלווה ומנוחה. אז, הלחם והיין שאוכל

ומשם נתמלא כל שאר האגמים והיאורים והעיינות וכל מימות שלהם. ועל כן אהרון נטה ידו להכות לנילוס בלבד. שכתוב, ולא יכלו מצרים לשתות מים מן היאור. הרי שהיאור כולל כל מימי מצרים.

קל מים תחתונים מתפשטים לכמה צדדים, לימין ולשמאל. ומים עליונים מתקבצים בבית קיבוץ המים, יסוד דו"א, שכתוב, ויאמר אלקים יקוו המים אל מקום אחד. וכתוב, ולמקוה המים קרא ימים. רקיע, שיש בו שמש, ולבנה, כוכבים ומזלות, שהוא יסוד דו"א הכולל בתוכו כל האורות דו"א, זהו בית קיבוץ המים, המקבל כל המים, כל האורות, ומשקה לארץ, עולם התחתון, המלכות. כיוון שהארץ מקבלת מים, היא מפזרת אותם ומחלקת אותם לכל צד, ומשם יושקו הכל.

קלא כשהדין שורה, עולם התחתון, מלכות, אינו יונק מן הרקיע, ויונק מצד שמאל שאינו נכלל בימין. ואז נקרא המלכות, חרב לה' מלאה דם. אוי לאותם שיונקים אז ממנה ונשקים ממנה. כי בזמן שהוא הים, המלכות, היה יונק משני צדדים, מיסוד דו"א ומצד השמאל. ועל כן נחלק לשני חלקים, לבן מצד היסוד, ואדום מצד השמאל. ואז זורק אל היאור חלקם של המצרים, האדום. ומכה בשורשם למעלה ולמטה. ועל כן שותים ישראל מים להיותם דבוקים ביסוד דו"א, שהוא חלק הלבן שבמלכות. והמצרים שותים דם, שהוא חלק האדום שבמלכות.

קלב אם תאמר, שמכת הדם הייתה משום מיאוס בלבד, בוא וראה, שתו הדם ובא במעיהם ובקע ועלה. עד שישראל היו מוכרים להם מים בכסף, ואז שתו מים. משום זה, הראשונה להכות אותם, הייתה דם.

קלג ארוממך אלקי המלך ואברכה. דוד, כנגד המדרגה שלו אמר, ארוממך. אלקי, פירושו אלקי שלי, המלכות, שהוא מדרגתו. כי רצה להעלות שבוהו של המלכות ולהביאו לאור העליון, בינה, לערבם זה בזה, שיהיו

שמאל, הארת החכמה שבשמאל דבינה, כדי שאמונת כל, המלכות, תמצא בשמחה שלמה בימין ושמאל, וכשתהיה בין שניהם, אז כל הברכות שורות בעולם. כי זהו תכלית השלמות של המלכות, שהארת השמאל, חכמה, תתלבש באור החסדים שבימין, שאז מאירים בה שניהם, שהם לחם ויין. וזה שרוצה הקב"ה במעשיהם של בני אדם.

ושותה, בשמחת הלב, משום שהקב"ה רוצה במעשיו.

קמ) איפה החכמה במקרא הוזה?

קמא) שלמה הוזהיר את בני אדם, לעטר את כנסת ישראל, המלכות, בשמחה, בצד ימין, באור דחסדים, והוא לחם. כי לחם רומז על אור החסדים. ואחר כך יתעטר ביין, צד

והשבות אל לבבך

קמד) פרעה, ממשלתו היה בכוח המים, שכתוב, התנין הגדול הרובץ בתוך יאוריו. משום זה נהפך תחילה היאור שלו לדם. ואח"כ יצאו משם הצפרדעים, שהיו נוגפים את המצרים בקולות מרעידים, שצעקו בתוך מעיהם. יצאו מתוך יד החזקה, שהיא גבורה, ויד הוזה התחזק הצרדים, עד שהמצרים נפלו כמתים בבתיים.

קמה) סוד הדבר, כל אלו עשרה אותות שעשה הקב"ה, כולם היו מתוך יד החזקה, גבורה. ויד הוזה התחזק על המדרגות כולם שבממשלה שלהם, כדי לבלבל את דעתם. ולא היו יודעים מה לעשות, כדי להינצל. כל אלו המדרגות שלהם, כיוון שיצאו לעשות משהו, נראה לכל שלא יכלו לעשות משהו, כדי להינצל מן המכות, משום יד החזקה ההיא, שהיה שורה עליהם.

קמב) אמור אל אהרון קח את מטך. מהו הטעם אהרון ולא משה? אלא אמר הקב"ה, אהרון, ימין, המים עומדים בו במקומו, כי המים בימין הם. והשמאל רוצה להמשיך מים משם. אהרון, שבא מצד ההוא, יעורר שפע המים. וכשהשמאל, שהם המצרים, יקבל אותם, הם יתהפכו לדם.

קמג) התחוננה מכל המדרגות, מלכות, שנקראת חרב לה' מלאה דם, היכה מתחילה. וע"כ נהפכו המים שלהם לדם. מן התחונן, מלכות, התחיל הקב"ה להכות. והיד שלו, שיש בה עשרה אצבעות, עשר ספירות, היכה בכל אצבע ואצבע, מן המלכות עד הכתר. וכשהגיע למדרגה העליונה שלהם, הבכור של כל המדרגות, הכתר, הוא עשה את שלו, ועבר בארץ מצרים והרג כולם. ועל כן הרג כל הבכורים בארץ מצרים, משום שהוא מדרגה עליונה שלהם ובכור הכל.

ושרץ היאור צפרדעים

והייתה בוכה בכל יום עד שהתרככו עיניה. **קמה) והקב"ה אמר, את בכית שתזכה לאותו צדיק יעקב, ולא תהיה בגורלו של אותו רשע. חיך, אחותך תקום בפרשת דרכים, ותבכה על גלות ישראל. ואת תהיי במערת המכפלה ולא תבכי עליהם. ורחל, היא תבכה על גלותם של ישראל.**

קמט) רחל ולא היה ב' עולמות, שנוקבא

קמו) רחל מבכה על בניה. הלא בניה של רחל היו יוסף ובנימין ולא יותר. וששה השבטים היו של לאה. למה בכתה רחל ולא לאה?

קמז) כתוב, ועיני לאה רכות, משום, שבכל יום יצאה לפרשת דרכים ושאלה על עשו. והיו אומרים לה מעשיו של אותו רשע. ופחדה שלא תיפול בגורלו,

צפרדעים, ובכה ובעמך ובכל עבדיך יעלו הצפרדעים. הרי שבאו בתוך גופם. פרעה הוכה תחילה ויותר מכולם, שהרי נאמר, ובכה ובעמך ובכל עבדיך. יהי שם ה' מבורך מן העולם ועד העולם, שהוא פוקד מעשה בני אדם בכל מה שעושים.

קנד כתוב, ויראו אותה שרי פרעה, ויהללו אותה אל פרעה, ותוקח האישה בית פרעה. ג' פרעה כתוב כאן: פרעה אחד הוא לזמן ההוא, ואחד רומז על פרעה שבזמן של יוסף, ואחד רומז על פרעה שבימי משה, שהוכה במטהו.

קנה פרעה הראשון, בשעה שנלקחה שרה אליו, רמו לאומנים וצייירו צורתה בחדרו בכותל שעל מיטתו. עוד לא נח דעתו, עד שעשו צורת שרה על לוח, וכשעלה למיטתו העלה את הלוח עימו. כל מלך שבא אחריו היה רואה את הדמות ההיא, המצוירת בציור. והיו באים לפניו בדחנים, וכשעלה למיטתו היה נהנה מאותו ציור. משום זה הוכה המלך כאן יותר מכולם. שכתוב, ובחדר משכבך ועל מיטתך. ואח"כ, ובבית עבדיך ובעמך. ובכולם לא כתוב על מיטתם, אלא בו בלבדו.

קנו כל הנחלים הולכים אל הים. כשאלו הנחלים, האורות דו"א, הולכים אל הים, המלכות, והים מקבל אותם ובוזע אותם לתוכו, משום שהמים נקפאים תוך הים, וקרה הוזה שואב לתוכו כל המים הבאים בו. ואח"כ יוצאים המים בתוקפו של הדרום, בחסדים שבצד ימין, ומשקה כל חיות השדה, כמ"ש, ישקו כל חיתו שדי.

כי תחילה מקבלת המלכות מצד שמאל בלבד, שאז קומתה שווה לז"א, משום שאז יש לה ג"ר דחכמה. אלא בלי חסדים החכמה אינה יכולה להאיר, וע"כ נעשית או המלכות ים הקפוא, כי האור שבה קפוא ואינו מאיר. ואח"כ בא קו אמצעי, ומגביר הימין על השמאל, ואז משפיע הימין את החסדים אל השמאל, והחכמה מתלבשת בחסדים. ואז נמס הקרה, והים משקה לכל העולמות.

שמחזה ולמעלה דו"א נקראת לאה, ונוקבא שמחזה ולמטה דו"א נקראת רחל. אחד הוא עולם שהתכסה, לאה, ואחד הוא עולם שהתגלה, רחל. ועל כן לאה נקברה ונסתרה בתוך המערה והתכסה. ורחל עומדת בפרשת דרכים, שנקברה בדרך אפרת, בהתגלות. והכל כעין של מעלה. ומשום זה לא הביא את רחל במערה ולא במקום אחר, כי כתוב, בעוד כברת ארץ לבוא אפרתה, ולא הביאה לעיר, כי ידע שמקומה הוא במקום גלוי.

קנ כנסת ישראל, המלכות, רחל, וכתוב, וכרחל לפני גוויזה נאלמה. נאלמה, משום שבעת ששולטים עמים אחרים, נפסק ממנה הקול, ז"א.

קנא קול ברמה נשמע נהי בכי. קול ברמה נשמע, זהו ירושלים של מעלה, בינה. רחל מבכה על בניה, כל זמן שישאל הם בגלות, היא מבכה עליהם, כי היא האם שלהם. מבכה, משום כי איננו. משום שבעלה, ז"א, קול, נסתלק ממנה, ואינו מחובר עימה.

קנב לא פעם אחת היא בכתה על ישראל, אלא בכל שעה ושעה שהם בגלות. ומשום זה, שהם פגמו בקול שנסתלק מרחל, הקב"ה סבב להם, למצרים, קול, להענישם, שכתוב, והייתה צעקה גדולה. גם הכין להם קולות אחרים באלו הצפרדעים, שהרימו קולם בתוך מעיהם, והיו נופלים בשווקים כמתים.

קנג ותעל הצפרדע. והיה צריך לומר, הצפרדעים, לשון רבים. צפרדע אחת הייתה והולידה, ונתמלאה מהן הארץ. והיו כולם מוסרים את עצמם לאש.

מה נוגע למצרים, שכל הצפרדעים באו באש? הלכו בתנור, ונכנסו לתוך הלחם, ונתבקעו, ויצאו מהן אחרות, ונבלעו בתוך הלחם. וכשבאו לאכול מן הלחם, חזר הלחם במעיהם להיות צפרדעים, ורוקדים ומרימים קולם עד שהמצרים היו מתים. ומכה זו הייתה קשה להן מכולן. כתוב, ושרץ היאור

חם, פותח אותם, שיוכלו ללכת לכל צד. ועל כן ים יושב בין שני צדדים צפון ודרום, ועל ידיהם מתקיים. ואוניות, שהן המדרגות המקבלות מן המלכות, הולכות ונוסעות בו לכל צד, אחר שד' רוחות, דרום צפון מזרח ומערב, נכללים זה בזה.

קנט כשהמלך, ז"א, בא למיטתו, למלכות, בשעה שנחצה הלילה, רוח הצפון נתעורר, קו השמאל, מעורר אהבה אל המטרוניתא, המלכות. כי לולא התעוררות הצפון, לא היה המלך מתחבר עימה. משום שמצפון מתחיל האהבה, כמ"ש, שמאלו תחת לראשי. והדרום, קו ימין, מחבק באהבה, כמ"ש, וימינו תחבקני. אז כמה בדחנים מעוררים שירה, עד שבא הבוקר, שכתוב, בָּרַן יחד כוכבי בוקר.

קס וכשבא הבוקר, כל העליונים ותחתונים אומרים שירה. כי בלילה אומרים שירה רק המלאכים הנמשכים מן קו השמאל. אבל בבוקר כולם אומרים שירה, אפילו הנמשכים מן הימין. כי אז כל הקווים נכללים זה מזה תחת השליטה של ימין. וכעין זה אומרים שירה ישראל למטה, שכתוב, המזכירים את ה' אל דומי לכם. אל דומי לכם נאמר, לתחתונים בדיוק, לישראל.

קסא כשנחצה הלילה, אלו שתאוותם להזכיר תמיד את הקב"ה, אינם נותנים דומיה ללב, וקמים ממיטתם, להזכיר את הקב"ה. כשמאיר הבוקר, הם מקדימים לבית הכנסת ומשבחים אל הקב"ה. וכן אחר חצות היום, במנחה. וכן בלילה, כשנחשך והתדבק הלילה בחושך, ולן השמש. על אלה כתוב, המזכירים את ה' אל דומי לכם. שזהו עם הקדוש ישראל.

קסב ועל זה הזכיר אותם הקב"ה במצרים, ועלו על פרעה. אלו שאינם משתככים יום ולילה, שהם הצפרדעים, שקולם אינו משתק לעולם, והוא משום שהתקיף בעם הקדוש, שאינם שותקים יום ולילה מלשבת את הקב"ה. ולא היה אדם

אמנם משום זה מתמעטת החכמה מג"ר, ואין בה רק ו"ק דג"ר.

האורות דקו שמאל דבינה, שמשפיע הז"א למלכות, כמ"ש שמאלו תחת לראשי. והים מקבל אותם וכולע אותם לתוכו, משום שהמים נקפאים תוך הים, וקרח הזה שואב לתוכו כל המים הבאים בו, שהאורות הגדולים דג"ר דחכמה אינם באים לתוך המלכות, אלא בזמן שהוא קפוא. כי אחר שנמס הקרח, כבר אין בה אלא ו"ק דחכמה. ולפיכך נבחן שהקרח ההוא שואב כל המים הבאים בו, אפילו הג"ר דחכמה, ולא במצב שאח"כ. שיוצאים המים בתוקפו של הדרום, שהימין, מתגבר על קו שמאל. ואז משפיע לו חסדים להלביש החכמה, והקרח נמס וחוזר למים להשפיע לכל התחתונים, ומשקה כל חיות השדה, כלומר אל המדרגות שבבי"ע, שהם מחוץ מאצילות.

קנז הים הקפוא, בעת שהים מקבל מקו שמאל, שאז נקפא, שואב כל המים, ואפילו ג"ר דחכמה. והוא נמס בתוקפו של דרום, שמתגבר על השמאל, צפון, בכוח קו אמצעי. ואז משפיע לו חסדים להתלבשות החכמה שבו, שבזה הוא יכול להאיר למטה, שנבחן זה שהקרח נמס וחוזר למים. ומשום זה, הים איננו מלא. כי מתוך שאינו חוזר למים, וזולת ע"י קו אמצעי, שמגביר הדרום על הצפון, הרי הוא מפסיד עי"ז את הג"ר דחכמה, שקיבל בעת היותו קפוא. ונמצא, שאינו מלא, כי חסר לו הג"ר.

קנח אל מקום שהנחלים הולכים, שם החברים שבים ללכת, משום שנהר הנמשך ויוצא מעדן, יסוד דז"א, אינו מפסיק שפעו לעולם מן המלכות. והוא מוציא תמיד מים אל הים. ועל כן המים שבים ללכת, ושבים והולכים ושבים ואינם פוסקים לעולם. וכשהוא שב ללכת, כדי ללכת להשקות את הכל, להמשיך חכמה המכניע את כל הקליפות, בא רוח צפון, השמאל, שמשם החכמה, ונקפאים המים. ורוח הדרום, שהוא

שלהם ולא יכלו להשיגן. ולא עוד, אלא אפילו אותן מדרגות החכמה שלהם, שכבר נמצאו בארץ, היו משחיתים אותם בארץ. שנעשו למזיקים והשחיתו את דרכם. ערוב, הוא ערבוביה, כמ"ש ובגד כלאים, תערובת של צמר ופשתים.

קסט כמה כוחות התעוררו למעלה כאחד. וערב אותם הקב"ה יחד, כדי לערב כוחותיהם החזקים למעלה. וכל אלו הגבורות, שעשה הקב"ה במצרים, היו ביד אחד, שהוא יד החזקה. שהרים ידו עליהם למעלה ולמטה, ומשם נאבדה חכמת מצרים, שכתוב, ואבדה חכמת חכמיו.

קע וסכסכתי מצרים במצרים, מצרים של מעלה, השרים שלהם, במצרים של מטה. משום שאלו הצבאות של מעלה ממונים על הצבאות של מטה, ונתערבו כולם, נתערבו מערכותיהם למעלה, ולא היו המצרים יכולים להתקשר בכשפיהם באלו המקומות של השרים שלהם למעלה, שהיו מתקשרים בהם מתחילה, כי נתערבו. ועל כן הביא עליהם מכת הערוב, שהיא, חיות שהיו מעורבים זה בזה.

קעא הכינים שהעלה עפר הארץ. פירושם כל תולדה שנולדת בארץ, היא נמשכת מכוח ממונה שלמעלה שנורע עליה, והכל הוא כעין של מעלה.

קעב ז' רקיעים עשה הקב"ה, כעין זה ז' ארצות. והם הגבולים שהתבארו במקומם, כנגד ז' ספירות חג"ת נהי"ם. שבעה רקיעים למעלה וז' גבולי הארץ למעלה, וכעין זה למטה מתפשטים המדרגות, ז' רקיעים וז' גבולי הארץ.

יש ב' סדרים בעולמות:

א. מסודרים כעיגולים זה בתוך זה, והיותר היצון הוא יותר חשוב, שהעיגול החיצון ביותר הוא למעלה סמוך לא"ס, והיותר גרוע הוא היותר פנימי, העוה"ו. ב. מסודרים ביושר זה תחת זה, שבהם היותר פנימי הוא יותר חשוב והחיצון הוא גרוע.

במצרים, שיוכל לדבר עם חברו. ומהם נשחת הארץ, ומקולם היו מתים תינוקות וילדים.

קסג איך לא יכלו להרוג את הצפרדעים? אלא אם הרים אדם מקל או אבן להרוג אחת, התבקעה ויצאו ממנה, מתוך מעיה, שש צפרדעים, והלכו ובעטו בארץ, עד שהיו נמנעים מלקרב אליהם.

קסד כמה נהרות, כמה יאורים יוצאים מתוך ים העליון, המלכות, בעת שנפתחו ונמשכו המים. ומתחלקים כמה נחלים לכמה צדדים, לכמה יאורים, לכמה נהרות, שהם חלק הממונה על הצד של מצרים. אלו הם מים משריצים. כי אין לך מים היוצאים מתוך הים, שאינם מוציאים דגים למיניהם.

קסה אם הנהרות והיאורים הן מדרגות עליונות, הנמשכות מן המלכות, א"כ מי הם הדגים? הם שליחים בעולם, הממונים לעשות רצון אדונם, והם ממונים ברוח החכמה. יש מים המגדלים חכמים, ויש מים המגדלים טיפשים. לפי אלו הנהרות, שמתחזקים לכל הבחינות.

קסו הנהרות של מצרים מגדלים בעלי כשפים, שהם דגים חזקים, קשורים בעשר מדרגות הכישוף, שכתוב, קוסם, קסמים, מעונן, ומנחש, ומכשף, וחובר חבר, ושואל אוב, וידעוני, ודורש אל המתים. קוסם הוא אחד. קסמים הם שתיים. הרי ג'. ועם שאר השבע, הם עשר. הרי עשר מינים של חכמת הכישוף.

קסז ובזמן של יציאת מצרים, הושיט הקב"ה אצבעו, וערב אלו הנחלים והנהרות של המצרים, שהם המדרגות העליונות שהמצרים יונקים משם. ונמנעו דגי החכמה שלהם מלהשפיע להם חכמה. אחד נתהפך לדם. ואחד, שהדגים, הצפרדעים, הרימו את קולם, להמשיך רוח החכמה, בלי תועלת, ולא בא עליהם הרוח של אלו החכמות שלהם.

קסח ערוב, שערב מיני מדרגות החכמה

קעד אותה הארץ, גבול חלקם של מצרים, הושיט הקדוש ברוך הוא בעת ההוא את האצבע שלו, ונולדו להבות אש באותו הגבול, ונתיבשו כל אלו הגבולים הרטובים מים, וכל טיפה של מים נובעים. אז למטה, בארץ מצרים, נראו הכינים מעפר הארץ.

קעה נאמר שאהרון היה מכה את עפר הארץ בכינים, ונאמר כאן, הושיט הקב"ה אצבעו. אבל בשביל זה היה מכה אהרון, להורות שימינו של הקב"ה שיבר את השונאים, כמ"ש, ימינך ה' תרעץ אויב. כי אהרון הוא כהן, שהוא מרכבה לימינו של הקב"ה. כעין זה עתיד הקב"ה להביא על עיר רומי הגדולה, שכתוב, ונהפכו נחליה לזפת ועפרה לגפרית. ועל זה, שיבש המים מן עפר מצרים, כל עפר הארץ היה כינים בכל ארץ מצרים.

העייגולים הם זה בתוך זה כגלדי בצלים. וכאן מדבר בסדר היושר. וע"כ, ארץ הקדושה היא בפנים וע' ארצות של האומות מסבבים אותה מבחוץ. כי בסדר היושר, כל הפנימי ביותר הוא יותר משובח.

קעג ואלו ז' גבולי הארץ למעלה, שהם כנגד חג"ת נהי"ם, כל אחד ואחד מתפשט לעשר, כי כל אחת מחג"ת נהי"ם כלולה מעשר ספירות, וע"כ הם מתחלקים לע' ממונים, שהתמנו על ע' אומות. ואותם הארצות, שהן הגבולים של כל עם ועם, שהן ע' ארצות, מסבבות את ארץ הקדושה של ישראל. כמ"ש, הנה מיטתו שלשלמה, שישים גיבורים סביב לה מגיבורי ישראל. ויש עשרה הטמונים בהם, שביחד הם ע', והם הע' המסבבים את ארץ הקדושה. וזה הוא למעלה. וכעין זה הוא גם למטה.

מאמר ויבנהו שבע שנים

לחברון וקיבל המלכות על יהודה לבדו שבע שנים, והתמהמה שם כל אלו שבע השנים, אלא לאחר שמת איש בושת קיבל המלכות על כל ישראל בירושלים.

קעט מלכות הקדושה, של מעלה, לא קיבלה אור המלכות בשלמות, עד שהתחברה באבות, חג"ת שמחזה ולמעלה דו"א. כשנתחברה בהם, נבנתה בכניין שלם מעולם העליון, שהוא בינה. ועולם העליון נקרא שבע שנים, משום שכל ז' הספירות, חג"ת נהי"ם, נכללים בו.

קפ הסימן שלך, ויבנהו שבע שנים, זהו העולם העליון. ועל כן לא כתוב, ויבנהו בשבע שנים. כי סובב על עולם העליון, שנקרא שבע שנים. כמ"ש, כי ששת ימים עשה ה'. ששת ימים, אברהם, שכתוב, אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, אותיות אברהם. ואברהם נקרא ששת ימים, החסד דו"א, הכולל חג"ת נהי"ם. ומשום שהוא ששת ימים, ע"כ נבנה בו העולם. וכעין זה, ויבנהו

קעו החברים, כשהם בדרך, צריכים ללכת בלב אחד. ואם הולכים ביניהם רשעי עולם, או אנשים שאינם מהיכל המלך, צריכים להיפרד מהם. שכתוב, ועבדי כָּלֵב עָקֵב הייתה רוח אחרת, שנפרד מן המרגלים, כמ"ש, ויעלו בנגב ויבוא עד חברון. היה צריך לומר, ויבואו, לשון רבים. אלא משום שנפרד מן המרגלים ובא בלבדו לחברון, להשתטח על קברי האבות, ע"כ נאמר, ויבוא, בלשון יחיד.

קעז וחברון ניתנה לו לחלק ונחלה להתחזק בה, כמ"ש, ולו אתן את הארץ אשר דרך בה. למה ניתנה לו חברון, אם משום שהשתטח על קברי האבות להינצל מעצה של המרגלים, וניצל? אינו כן.

קעח אלא הוא, כמ"ש, וישאל דוד בה', ויאמר חברונה. כיוון שכבר מת שאול, ודוד עוד בימיו של שאול נמשח לקבל את המלכות, למה לא המליכו את דוד, ולמה לא קיבל מלכות על כל ישראל, אלא שבא

תעבור ממנו לעולם. ואם לא היה נתקן בחברון להתחבר במקומו באבות, לא הייתה מלכותו נבנית, שתוכל להימשך כראוי.

כעין זה כָּלֵב, שהאיר בו רוח החכמה, ובא לחברון להתחבר עם האבות. ולמקומו הלך, כי בחינת רוח החכמה אינה מתקבלת אלא ע"י חיבור עם האבות, ואח"כ היתה מקומו, כי ניתנה לו, וירש אותה.

שבע שנים. שסובב על עולם העליון, בינה, הנקרא שבע שנים.

קפא דויד רצה להיבנות במלכות השלימה למטה, כעין המלכות של מעלה. ולא נבנה, עד שבא והתחבר באבות בחברון, ועמד שם שבע שנים, להיבנות בתוכם. לאחר שבע שנים הוא נבנה בכל שצריך, ונמשכה מלכותו, שלא

דרכים - נתיבות - נועם - ושלום

טוב, שמחה, האורות, הירות העולם מתעורר. ומשום זה נקרא עולם הבא, הבינה, נועם.

ב' נקודות במלכות:

א. הממותקת בבינה, נקראת מפתחא,

ב. בלתי ממותקת, נקראת מנעולא.

וע"כ יש ב' שמות ליסוד דמלכות:

א. כשמתוקנת מפתחא, היא נקראת דרך או אורח,

ב. כשמתוקנת ממנעולא, היא נקראת שביל או נתיב.

בכל מקום שנקרא בתורה דרך, הוא אורח פתוח לכל, כי המתוקנת מפתחא מקבלת כל המוחין דבינה, הנקראים נועם, ופתוחה להשפיע אותם לכל התחתונים. ותיקון זה, שתהא ראויה לקבל המוחין דבינה, נעשה מתוך עלייתה לחג"ת דו"א, הנקראים אבות. והיא המתוקנת שם, רביעי לאבות. וע"כ נבחן, שהאבות תקנו במלכות את היסוד הזה, הנקרא מפתחא. דרכים, שהם פתוחים מכוח האבות, שהג"ת דו"א מתקנים אותה לבחינת מלכות שלהם, הרביעי לאבות. ותיקון זה נבחן לכריה וחפירה, משום שעושים אותה בזה לבית קיבול אל המוחין דבינה, המכונים נועם. כמ"ש באר חפרוה שרים, שהם או"א, כְּרוּהָ נְדִיבֵי עַם, חג"ת דו"א.

קפח הרשעים אשר בגיהנום, בשעה שהשבת נכנס, כולם נחים, ויש להם שמחה ומנוחה בשבת. כיוון שיוצא השבת, יש לנו להעיר עלינו השמחה העליונה, כדי להינצל

קפג דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום. דרכיה דרכי נועם, הם אורחות התורה, כי מי שהולך בדרכי התורה, הקב"ה משרה עליו נעימות השכינה, שלא תעבור ממנו לעולם. וכל נתיבותיה שלום, הם השבילים של התורה. כי כל השבילים של התורה כולם שלום. שלום לו למעלה, שלום לו למטה, שלום לו בעולם הזה, שלום לו בעולם הבא.

קפד אמר אותו יהודי, יש סוד פנימי במקרא הזה. שמעתי מאבי ולמדתי כאן במקרא הזה דבר טוב.

קפה מקרא זה הוא בשני אופנים ובשתי בחינות. כי אתה קורא בו דרכים, וקורא בו נתיבות. ואתה קורא בו נועם, וקורא בו שלום.

קפו דרכיה דרכי נועם, שכתוב, הנותן בים דרך, כי בכל מקום שנקרא בתורה דרך, הוא אורח פתוח לכל. כך דרכיה, אלו הם דרכים, שהם פתוחים מכוח האבות, חג"ת, שָׁכְרוּ בַיָּם הַגְּדוֹל, מלכות, ונכנסו לתוכו. והם אורחות המתפתחים לכל צד, ולכל רוחות העולם.

קפז ונועם הוא נעימות, היוצא מעולם הבא, בינה. ומאיר לכל המאורות, זו"ן. ומתפשטים לכל צד, לימין ולשמאל. וטוב ההוא והאור של עולם הבא, שהאבות, חג"ת דו"א, יונקים, נקרא נועם.

דבר אחר, עולם הבא נקרא נועם. משום שבעת שנתעורר עולם הבא להשפיע כל

מנעולא. וכולם מקבל ברית יחיד, שנקרא שלום, יסוד דו"א, שלום בית, ומביאם לים הגדול, המלכות, כשהוא בתקפו. כלומר, בעת שים הגדול בבחינת שמאל בלבד, והוא בדינים, בסוד ים הקפוא, אז בכוח המסך דחיריק שבקו אמצעי, מגביר הימין על השמאל ונכללים זה בזה. ואז המים נפתחים. וזה נבחן שעושה שלום. ואז נותן לו שלום. זהו שכתוב, וכל נתיבותיה שלום.

מעונש הגיהנום, שמשעה ההיא ולהלאה הם נידונים. ויש לנו להעיר ולומר, ויהי נועם ה' אלקינו עלינו. שזה הוא לחזור ולהמשיך נועם העליון, שהוא המוחין דבינה, שהוא שמחת הכל. וע"כ דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום.

קפט) נתיבותיה אלו הם נתיבות ושבילים היוצאים מלמעלה, מאו"א, שהם

הנה יד ה' הוֹיָה

בבקר ובצאן. הרי חמישה מינים לחמישה אצבעות, הנקראות יד. משום זה, הנה יד ה' הוֹיָה, דְּבָר כבד מאוד. שהיו מתים מעצמם, שנמצאו מתים.

קצב) אחר שלא חזרו המצרים בתשובה, חזרו אלו האותיות ממש של דְּבָר, והרגו כל אלו שנותרו. ואותיות דְּבָר חזרו להיות ברד. אלא הַדְּבָר בנחת, והברד בתוקף הרוגז. ושניים אלו היו במקום אחד, בחמש אצבעות.

קצג) דְּבָר, אותיות שהם בנחת, מיתה בנחת, שהיו מתים מעצמם. ברד, כי חזרו האותיות להיות בתוקף הרוגז, והרג הכל.

קצ) הקב"ה הרג במצרים כל הבהמות והצאן. ג' מיתות היו בבהמות: דְּבָר, אלו שהרג אותם הברד, אלו בכורות הבהמות, שמתו במכות בכורות.

קצא) ומה היה המיתה שלהם? אלא הרי כתוב מתחילה, הנה יד ה' הוֹיָה במיקנך אשר בשדה. למה בכל המכות לא כתוב, יד ה' אלא כאן הוא יד בחמישה אצבעות. כי מתחילה אצל מכת כינים כתוב, אצבע אלקים הוא. וכאן כל חמש האצבעות, שכל אצבע ואצבע הרג מין אחד. וחמישה מינים היו. שכתוב, בסוסים, בחמורים, בגמלים,

ואעשך לגוי גדול

קצו) בהתעוררות של מטה מתעורר למעלה. וטרם שמתעוררים למטה, לא יתעורר למעלה לשרות עליו. כתוב באברהם, ויצאו איתם מאור כשדים. ויצאו איתו, היה צריך לומר. אלא תרח ולוט יצאו עם אברהם ושרה, כי אחר שניצל אברהם מן האש, חזר תרח לעשות רצונו. וכיוון שהם התעוררו תחילה מלמטה, ללכת ארץ כנען, מיד התעורר עליו מלמעלה, ואמר לו הקב"ה, לך לך.

קצז) לָךְ לָךְ, לתיקון שלך עצמך. מארצך, מאותו צד הישוב שאתה שוקל. ששם נולדת, מצד ימין מטרם שנכלל

קצד) ואעשך לגוי גדול, ואברכך ואגדלה שמך והיה ברכה. ואעשך לגוי גדול, כנגד לך לך. ואברכך, כנגד מארצך. ואגדלה שמך, כנגד ומולדתך. והיה ברכה, כנגד ומבית אביך. כנגד ארבעה הציונים שבפסוק לָךְ לָךְ, הובטח לו ארבעה מיני שכר, בכתוב, ואעשך לגוי גדול.

קצה) סוד החכמה יש כאן. ואעשך לגוי גדול, כנגד צד ימין, חסד. ואברכך, כנגד צד שמאל, גבורה. ואגדלה שמך, כנגד צד האמצעי, ת"ת. והיה ברכה, כנגד צד ארץ ישראל, המלכות. והכל הוא סוד המרכבה הקדושה. כי חג"ת ומלכות, הם ד' רגלי המרכבה.

בשמאל. ואמר לו הקב"ה ללכת משם. וממולדתך, מתולדה ההוא שלך, מצד שמאל מטרם שנכלל בימין, שהשמאל הוא תולדה של הימין. ומבית אביך, שאתה משגיח בשורשם. ואמר לו הקב"ה, שלא

יסתכל בהם יותר. אל הארץ אשר אראך, כי שם יתגלה לך מה שאתה חפץ, הכוח הממונה עליה. מיד, וילך אברם, כאשר דיבר אליו ה'. ואנחנו רוצים ללכת מכאן, כדי להשיג סוד החכמה.

נתהי שרי עקרה

למטה בארץ הקדושה, בשביל המילה שבהם. **(ג)** ועתידים בני ישמעאל לשלוט על ארץ הקדושה זמן הרבה, בשעה שהיא ריקה מכל, כמו שהמילה שלהם היא ריקה בלי שלמות. והם יעבדו את בני ישראל לשוב למקומם, עד שיִשְׁלַם הזכות של בני ישמעאל. **(ד)** ועתידים בני ישמעאל לעורר מלחמות גדולות בעולם, ויתאספו בני אדום עליהם, ויערכו עימהם מלחמה, אחת על הים, ואחת על היבשה, ואחת סמוך לירושלים. וימשלו אלו על אלו. וארץ הקדושה לא תימסר לבני אדום.

(ה) באותו זמן יתעורר עם אחד מסוף העולם על רומי הרשעה, ויערוך עליה מלחמה ג' חדשים. ויתאספו שם עמים, ויפלו בידיהם. עד שיאספו עליה כל בני אדום מכל קצווי העולם. ואז יתעורר הקב"ה עליהם. כמ"ש, כי זבח לה' בְּבִצְרָה. ולאחר כך, לאחוז בכנפות הארץ, ויכלה את בני ישמעאל מן הארץ, ויִשְׁפֹּר כל הכוחות שלמעלה, ולא ישאר כוח למעלה על עם העולם, שהוא ישראל, אלא כוח ישראל בלבדו, כמ"ש, ה' צילך על יד ימינך.

(ו) משום שהשם הקדוש הוא בימין, והתורה היא בימין, וע"כ הכל תלוי בימין. וצריכים להגביה את הימין על השמאל. כמ"ש, מימינו אש דת לָמוֹ. ולעתיד לבוא, הושיעה ימינך וְעֲנֵנִי. כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה, לקרוא כולם בשם ה', ולעובדו שְׂכָם אחד. וכתוב, ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד.

(קצח) נתהי שרה עקרה, אין לה ולד. אוי על זה, אוי על אותו זמן, שהולידה הָגֵר את ישמעאל.

(קצט) והרי שרה הולידה אחר שנולד ישמעאל, והיה לה בן גזע קדוש. ולמה אתה אומר, אוי? אלא, ווי על אותו זמן. כי משום ששרה נעכבה, כתוב, ותאמר שרה אל אברהם, בוא נא אל שפחתי, וע"כ השעה עמדה להָגֵר, לרשת את שרה גבירתה, והיה להגור בן מאברהם.

(ר) ואברהם אמר, לו ישמעאל יחיה לפניך. ואע"פ שהקב"ה היה מבשר לו על יצחק, התדבק אברהם בישמעאל, עד שהקב"ה השיבו, ולישמעאל שמעתין, ואח"כ נימול, ונכנס בברית הקדוש, מטרם שיצא יצחק לעולם.

(רא) ארבע מאות שנים עמד הממונה של בני ישמעאל, וביקש לפני הקב"ה. אמר לו, מי שנימול יש לו חלק בשמך? אמר לו הקב"ה, כן. אמר לו, והרי ישמעאל שנימול, למה אין לו חלק בך כמו יצחק? אמר לו, זה נימול כראוי וכתיקוניו, וזה אינו כן. ולא עוד, אלא שאלו מתדבקים בי כראוי לשמונה ימים. ואלו רחוקים ממני עד כמה ימים. אמר לו השר הממונה, ועם כל זה, כיוון שנימול, לא יהיה לו שכר טוב על זה?

(רב) אוי לאותו זמן שנולד ישמעאל בעולם ונימול. מה עשה הקב"ה כלפי טענת השר של ישמעאל? הרחיק את בני ישמעאל מדבקות העליון, ונתן להם חלק